Ե· ՏԱՐԻ 1453 ԹԻՒ ՀԱՅՈՑ 4380 ՍԱՀՄԻ 27 ՇԱԲԱԹ 5 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1888 (Ն. Տ.) 17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1888 12 ՐԷՊԻՒԼ ԷՎՎԷԼ 1306

20 ՓԱՐԱ.

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه‌ده نورادونکیان خانده (آره‌ولك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du Journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	ստակով	160
»	Վեցամսեայ	»	80
»	Եռամսեայ	»	40
Գաւառաց	Տարեկան	»	200
»	Վեցամսեայ	»	100
Օտար երկիրներէ	տարեկան	Ֆրանք	56
»	Վեցամսեայ	»	28

Դուրս ղրկուած յօդուածոց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է
Խմբագրութեան ղրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

ԶԵՂՉ ԳԱՒԱՌԱՅԻՆ ԲԱԺՆԵԳՆՈՅ ՎՐԱՅ

Նկատելով որ Օսմանեան Թղթատարական Վարչութեան նոր կարգադրութեանց շնորհիւ գաւառային սակագինք չափաւորուած են, եւ փափաքելով նոր դիւրութիւն մ'ընծայել մեր գաւառացի բաժանորդաց, ներկայ Նոյմ. 1էն սկսեալ տարեկան բաժանորդագրութիւններէն 40 դրուշ զեղչած ենք, ուրով «Արեւելք»ի գաւառային տարեկան բաժնեգինն է այսուհետեւ տասն մէճիտ և վեցամսեայն հինգ մէճիտ։

Այս առթիւ կը յիշեցնենք թէ գաւառներէն լրագիր խնդրողներ իրենց յանձնարարութեան հետ միասին բաժնեգինն ալ կանխիկ պէտք է ղրկեն։ Այս պայմանին հակառակ յանձնարարութիւնք չեն գործադրուիր։

Կ. ՊՈԼԻՍ, 5 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1888

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՖՐԱՆՍԱ

Ֆրանսայի Երեսփոխանաց Ժողովը Նոյմ. 10ի նիստին մէջ զբաղեցաւ պատերազմական Նախարարութեան ելմտացոյցին քննութեամբ. Պ. տը Ֆրէյսինէ արդարացուց 500 միլիոն ֆրանք նոր վարկերու յատկացումը Ֆրանսայի զինուորական պաշտպանութեան գործին, կրկնեց թէ այս նորանոր պատրաստութիւնները կատարելով և իւր բանակին և պաշտպանութեան միջոցներուն թերի կողմերն ամբողջացնելով, Ֆրանսայի միակ նպատակն է արտաքին յարձակման դէմ իւր անկախութիւնը պաշտպանել Եւրոպիոյ առջեւ. Պատերազմական նախարարին բանախօսութիւնն անխտիր ամեն կուսակցութեանց կողմէ ծափահարեցաւ, և ամեն տեսակէ Հանրապետականք և ամեն կարգի Միապետականք ցոյց տուին թէ համամիտ և համասիրտ են այս զինուորական խնդրոյ մէջ.

Բայց համամտութիւնն հոն կը վերջանայ. զի ուրիշ ո՛չ նուազ կենսական խնդրոյ վրայ տարաձայնութիւնք ամեն ժամանակէ աւելի են հանրապետական կուսակցութեան մէջ, ինչպէս և ընդդիմադիր կուսակցութեանց մէջ. Սահմանադրութեան վերաքննութիւնը պատրուակ եղած է ի ձեռս Կայսերականաց, Միապետականաց և Պուլանժէականաց՝ Ֆրանսայի այժմեան կառավարական դրութիւնն իբրեւ վաղանցիկ ինչ ցոյց տալու, և Հանրապետութեան կրկնէք փոփոխմանց կամ իւր մօտալուտ կործանման վրայ ընդարձակօրէն և համարձակօրէն ճառելու.

Օրինակի համար, արքայական կուսակցութեան ամենէն նշանաւոր և չափաւոր Երեսփոխանաց մին, Պրըթէօյլ Մարքիզն, որ եթէ Փարիզի կոմսին թագաւորութիւնն հռչակուի՝ կարեւոր դեր մ'ունի կատարելու Ֆրանսայի կառավարութեան մէջ, Նոյմ. 11ին իւր Մարսիլիա գումարման մը մէջ բանախօսելով, ըսաւ թէ Ֆրանսա ի մօտոյ յեղափոխութիւն մը ունի կրել, որ արիւնհեղութիւն չպիտի պատճառէ. զի կառավարութեան «անունն ձեւ մը,» ինչպէս Հանրապետութիւնն եղած է Գամպեթթայի մահէն ի վեր, բնաւ կարող չէ ինքզինք պաշտպանել ընդդէմ ժողովրդեան կամաց. Արքայական կուսակցութեան խորհուրդ տրուած էր դաշնակցիլ չափաւոր Հանրապետականաց հետ՝ չափաւոր գաղափարներուն յաղթանակ տալու համար. բայց Պ. Ռուվիէի Նախարարութեան օրով եղած այսպիսի փորձ մը ի դերեւ ելաւ, եւ հիմա չափաւոր հանրապետական կուսակցութեան վարկն այնչափ կորած է որ կարող չէ տեւական կառավարութիւն մը կազմել. Խորհուեցաւ նաեւ շարունակել արքայական կուսակցութեան պետին՝ Շանպօրի կոմսին աւանդութիւնն, անվեհեր պարզելով արքայական դրօշն. բայց յանժամ արքայական կուսակցութիւնք միայնակ պիտի մնար, ուրիշ կուսակցութիւններու հետ չպիտի կրնար գործակցիլ, և ընդ երկար անկարող պիտի լինէր ինքնուրոյն գործունէութեան. Հետեւապէս, Պրըթէօյլ Մարքիզը կ'արդարացնէ Արքայականաց գործակցութիւնը կայսերականաց կամ Պոնափարթեանց հետ և Հանրապետութենէ բոլոր դժգոհներուն կամ Պուլանժէականներուն հետ. Առաջադրեալ նպատակն է, կ'ըսէ, արդի դրութիւնը տապալել, յետ որոյ ազգը պիտի որոշէ թէ Թագաւորութի՞ւն կ'ուզէ, կայսրութի՞ւն, թէ այլ ինչ. Ատենաբանն յիշեցուց թէ անցելոյն մէջ Հանրապետականք եւս ուրիշ կուսակցութիւններու հետ դաշնակցած են տիրող դրութիւնը տապալելու համար. զի Պոնափարթեանց հետ միացած են զԼուի Ֆիլիփ տապալելու համար, և Արքայականաց հետ միացած են զՆափոլէոն Գ տապալելու համար. Երբ Զօր. Պուլանժէ ընդունեց Սահմանադրութեան վերաքննութեան համար Արքայականաց նշանաբանը, սոքա չէին կրնար մերժել զնա, և Հանրապետականներուն օգնել՝ նուաստացնելու համար մարդ մը զոր Հանրապետականներն իրենք շողոքորթած և զօրացուցած էին. Բայց ատենաբանն հերքեց այն կարծիք թէ Արքայականք Զօր. Պուլանժէի դաշնակիցներն են. Արքայականք լոկ դիտող են, մինչ Զօր. Պուլանժէ անգիտակցաբար կը ծառայէ պահպանողական դատին, և կ'ընդլայնէ այն խրամատն ուստից իրենք պիտի մտնեն բերդին մէջ.

Ատենաբանն համոզում յայտնեց թէ Արքայականք, երբ մեծամասնութիւն կազմեն հակահանրապետական մեծամասնութեան մէջ, բարոյական անչափ մեծ զօրութիւն մը պիտի ստանան որ շատ մը վարանոտներ և նախկին ընդդիմադիրներ պիտի գան իրենց հետ միանալ, և յանժամ Թագաւորութեան վերահաստատումը պիտի լինի օրինաւոր յեղափոխութիւն մը՝ Ֆրանսայի ժողովրդեան ձեռամբ կատարուած. Պրըթէօյլ Մարքիզին ճառը շատ ծափահարուեր է. Բայց կ'ըսուի թէ «Կեցցէ՛ Արքան» պոռացողներ չեն եղեր. ընդհակառակն, շատեր «Կեցցէ՛ Պուլանժէ» պոռացեր են. Արքայականք, ատենաբանին խօսքերէն դատելով, իրենց ապագայ Թագաւորը շնորհաւորելէն յառաջ, Պուլանժէ զօրավարը շնորհաւորելու համակերպած են. Հանրապետականք ո՛չ նուազ երկիւղիւ կը դիտեն բոլոր հակահանրապետական կուսակցութեանց այսպէս Պուլանժէ զօրավարի շուրջ համախմբելը.

ՍՊԱՆԻԱ

Սպանիոյ մէջ ազատական Նախարարութիւնն երերուն վիճակ մ'ունի. Պահպանողականաց պետ Պ. Քանովաս, որ Ալֆոնսօ Թագաւորին մահէն ի վեր հաշտ ընթացք մը կը բռնէր կառավարութեան նկատմամբ, Խնամակալ-Թագուհւոյ պաշտօնը դիւրացնելու համար, այլ և այլ գաւառներու մէջ պտոյտներ ըրաւ, յայտարարելով թէ ազատական վարչութիւնը տապալելու ժամն եկած է.

ԱՆԳԼԻԱ

Պ. Կլատսթօնի ատենաբանական պտոյտն Անգլիոյ կեդրոնական գաւառաց մէջ՝ իրարու հակառակ ցոյցեր յառաջ կը բերէ. Նոյմ. 10ին ատենաբանութիւն մը պիտի ընէր ի Ուլվըրհէմփթըն. Բայց անձուկ սրահին մէջ ուր պիտի խօսէր՝ բազմութիւնը չուզեց լռութիւն պահել, հաւանօրէն այն պատճառաւ զի ունկնդիրք ամենքին Պ. Կլատսթօնի կուսակիցք չէին. Պ. Կլատսթօն ի զուր ջանաց խօսիլ. Ի վերջոյ ձանձրացաւ, և խոնարհութիւն մ'ընելով դուրս ելաւ. Բայց բազմութեան դուրս ելնելը շատ անկարգ եղաւ, և բազմաթիւ արք և կանայք մարեցան ինկան. Պ. Կլատսթօն անտի Օքսֆորտ գնաց. Ճամբան բոլոր կայարաններուն մէջ ժողովրդային եռանդագին ցոյցերով ընդունուեցաւ, բայց Օքսֆորտի մէջ իսկ իրեն դէմ հակակիր ցոյց մ'եղաւ.

—Հուայթչէփըլի նոր ոճիրն, որոյ վրայ խօսեցանք երէկ, օրուան մեծ խնդիրն է, թէ՛ ոստիկանութեան վերատեսչին և թէ Ներքին գործոց նախարարին հրաժարականը կը պահանջուի. Վերատեսչին հրաժարականն արդէն ծանոյց հեռագիրն. Ոստիկանութիւնն յայտարարութիւն մը հանելով ծանոյց թէ Թագուհին ներում պիտի շնորհէ Հուայթչէփըլի ոճրին այն մեղսակցին կամ մեղսակցաց որք՝ սպանութեան գործին ուղղակի մասնակցած չլինելով՝ ոստիկանութեան յանձնեն բուն ոճրագործը կամ ոճրագործները, կամ սոցա ձերբակալումը դիւրացնող տեղեկութիւններ հաղորդեն.

ՊԱՇԱՐՈՒՄՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ԵԶԵՐԱՑ

Պերլին, 13 Նոյմ. — Կայսրութեան պաշտօնական Ռայխս-Անցայկեր լրագիրը կը հրատարակէ անգլիագերմանական պայմանագիրն վասն պաշարման Ափրիկէի արեւելեան եզերաց, որ տեղի կ'ունենայ Զանզիպարի Սուլթանին հաւանութեամբ. Անգլիացի և գերմանացի ծովակալք ի Զանզիպար համաձայնութեամբ պիտի կարգադրեն պաշարման պարագաներն և ձեւակերպութիւններն. Որովհետեւ գերեաց տուրեւառը տեղի կ'ունենայ նաեւ Փորթուկալի ստացուածոց վրայ, պայմանագիրն յոյս կը յայտնէ թէ Փորթուկալ եւս պիտի աջակցի այս գործին.

ՎԻՒՐԹԵՄՊԵՐԿԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՎԻՃԱԿԸ

Շթութկարտ, 13 Նոյմ. — Պաշտօնական Շթաաթս-Անցայկեր լրագիրն արքայական զեկուցում մը կը հրատարակէ, յայտարարող թէ (ամերիկացի) Պարոն Ուտքօք–Սավէյճ իւր յօժար կամօք Թագաւորին ծառայութենէն կ'երթէ իւր ընկերով՝ Պ. Հէնտրիքի հետ. Թագաւորը լաւ յիշատակ մը պիտի պահէ Պարոնին ծառայութենէն. Նոյն առթիւ Թագաւորը կը ծանուցանէ հաստատակամութեամբ թէ Պարոն Ուտքօք երբեք «[illegible]» փորձեր չէ ըրած իւր վրայ. Ն. Վեհափառութիւն կը յայտնէ նաեւ թէ չուզեր որ դատ բացուի այն լրագրաց դէմ որք հրատարակութիւններ ըրած են այս խնդրոյ վրայ, (այսինքն՝ Թագաւորը քննադատած.)

ԿՌԻՒՔ ՍԵՐՊԻՈՅ ՍԱՀՄԱՆԱԳԼԽՈՅՆ ՎՐԱՅ

Պելկրատ, 13 Նոյմ.—Ռաշքայէ կը ծանուցուի թէ սահմանագլխոյ վրայ առապատակաց մէջ կռիւներ տեղի ունեցած են, և զօրախումբ մը սերպիական սահմանագլխէն ներս մտած է՝ չարագործներն հալածելով. Սերպիոյ արտաքին գործոց Նախարարն այս մասին ծանուցագիր մը ղրկեց ի Կ. Պոլիս.

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆՔ

Լոնտոն, 11 Նոյմ.—Անգլ. կառավարութիւնը միտքը դրած է մեծապէս աւելցնել Տէրութեան նաւային ուժերն. Երեսփ. Ժողովոյն ծրագիր մը պիտի մատուցուի, փաղընդփոյթ չլինելու համար առ նուազն ութ հատ առաջնակարգ զրահաւոր, քանի չափ օրընթացներ և բազմաթիւ թօրփիլանաւեր. Այս ծախուց պիտի յատկացուի երեք միլիոն անգլ. ոսկւոյ յաւելուածական գումար մը. Ենֆէլտի զինագործարանին մէջ մեծ փութաջանութիւն կը տիրէ՝ բազմահարուածեան հրացանաց շինութեան համար.

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Փեթերսպուրկ, 12 Նոյմ. — Նովոյէ Վրէմիա ջերմագին հաւանութեամբ կ'արձանագրէ Պ. տը Ֆրէյսինէի խօսքերն ի պաշտպանութիւն պատերազմական Նախարարութեան ելմտացոյցին. Ռուս Թերթը կը յայտարարէ թէ Ֆրանսա ուրիշ տէրութիւններէ աւելի պէտք ունի զօրեղ բանակի մը. զի իւր ներքին յարատեւ գժտութեանց պատճառաւ Ֆրանսա կարող չպիտի լինէր միջազգային բարձր դիրք մը բռնել, եթէ Տէրութիւնք չգիտնային թէ Ֆրանսական բանակն եւեթ Ֆրանսայի մէջ տեւական հաստատութիւն մ'է, և կարող՝ Ֆրանսայի ամբողջութիւնն և անկախութիւնը պաշտպանելու.

ԻՏԱԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Փարիզի իտալեան դեսպան Զօր. Մէնապրէա Նոյմ. 11ին այցելով Պ. Կոպլէ, ծանոյց թէ Պ. Մարիանի Հռոմայ Ֆրանսական դեսպան անուանիլը շատ գոհութեան պատճառ եղած է իտալեան կառավարութեան, և յոյս յայտնեց թէ Ֆրանսայի նոր դեսպանը պիտի փարատէ երկուց երկրաց միջեւ կեցող թիւրիմացութիւնները. Պ. Կոպլէ իտալեան դեսպանէն խնդրեց այս զեկուցման համար իւր շնորհակալութիւնն յայտնել առ Պ. Քրիսփի, յաւելով թէ Պ. Մարիանի թէ՛ իւր անձնական զգացմամբ և թէ իւր ստացած հրահանգներով՝ Հռոմ պիտի հասնի հաշտարար տրամադրութեամբ ոգեւորեալ. Միւս կողմէ, Պ. Քրիսփի յայտարարեց Հռոմայ ֆրանսական գործակալին թէ իտալեան կառավարութիւնն համակրալից ընդունելութիւն մը պիտի ընէ առ Պ. Մարիանի, որոյ օրով կը յուսայ թէ վերջ պիտի գտնեն Ֆրանսայի և Իտալիոյ թիւրիմացութիւնք.

ՖՐԵՏԵՐԻԿ ԿԱՅՍՐՈՒՀԻՆ

Այս օրերս լոյս կը տեսնէ Ֆրետերիկ Գ. Կայսեր կենսագրութիւնը, զոր յօրինած է Պերլինի անգլ. դեսպանատան նախորդ քարտուղար Պ. Ռոտ. Գիրքը կը հրատարակուի ծախիւք Ֆրետերիկ Կայսրուհւոյն և քաղաքական փշալից խնդիրներ չպիտի պարունակէ. Օրինակի համար, ո՛չ Բաթթէնպերկի խնամութեան, ո՛չ ալ հանգուցեալ Կայսրը դարմանող բժշկաց վէճին վրայ բան մը չպիտի պարունակէ. Գերմանիոյ այժմեան կառավարութեան զայրոյթը չպիտի կրնայ գրգռել, և հետեւապէս վաճառումը չպիտի արգիլուի. Գրքին սկիզբը պիտի երեւի Կայսրուհւոյն մէկ յոյժ սրտաշարժ նամակն, որով կը յանձնարարէ առ Պ. Ռոտ՝ գրքին հասոյթն յատկացնել Լոնտոնի հիւանդանոցներուն մէջ բարելաւելու այն հիւանդաց վիճակն որք կոկորդի հիւանդութենէն կը տառապին (իւր հանգուցեալ ամուսնոյն պէս.)

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ ԵՒ ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ

Պուլկարք ուշի ուշով կը դիտեն Մակեդոնեան գործերն, և Ռուսճուքի մէջ այս օրերս «Մակեդոնիա» անուամբ լրագիր մը հիմնեցին, յատկապէս Մակեդոնեան գործոց վրայ գրելու համար.

ՌՈՒՍԻԱ

Փեթերսպուրկէ գրուած նամակներու նայելով, կ'ըսէ Թան, Պորքիի երկաթուղւոյ արկածն, որուն քիչ մնաց զոհ պիտի երթար կայսերական գերդաստանը, շոգեկառքին գծէ դուրս ելնելէն յառաջ եկած չէ, այլ այն կառքին յորում կը գտնուէր Հաղորդակցութեանց Նախարարն. Այս կառք այնչափ հին էր որ մի կողմ դրուած էր և չէր գործածուեր. Բայց որովհետեւ Ցարին ի Կովկասիա ուղեւորելու պահուն նոր կառք չկար, հինը դրուեցաւ կառախմբին մէջ. Կառախմբին մեկնելու օրն իսկ ճարտարագէտք կը յայտարարէին թէ նախարարական կառքը չպիտի դիմանար ճամբորդութեան. Նմանապէս ապացուցեալ է թէ կայսրն ուղեկցողներն ազատեցան իրենց գրաւուած կառքին նրբօրմերուն իրարու վրայ ինկալէն և տանիք մը կազմելէն, որոյ ներքեւ Նոցին Վեհափառութիւնք ապահովութիւն գտած են. Սորա բազմած էին Նոյն միջոցին, և թեթեւ վէրքեր միայն առին, ճայթող ապակւոյ և երկաթի կտորուանքներէ. Բայց սպասաւորք որք ոտքի վրայ կը ծառայէին, կառքին ձեղունին անկմամբ գետնահարեցան, և վիրաւորեցան կամ մեռան. Այս ծանր արկածին վրայ հիմա շատ մը մանրամասն դէպքեր կը պատմուին, որոց վրայ լռութիւն պահուած էր ի սկզբան. Գահաժառանգ Ցարեւիչն եւս վիրաւորուեր է ծունկէն, և սորա փոքրիկ քոյրը, Միքայէլ Մեծ-դուքսն որ ծնողներու կառքին մէջ էր արկածի պահուն Պօղորինսքի իշխանուհւոյն հետ, անհետ եղեր է յանկարծ, և յետոյ մեծ դժուարութեամբ հանուեր է խորտակուած կառքերուն տակէն. Պաշտօնական տեղեկագիրը կ'եզրակացնէ սապէս. «Այս դէպք երեք պատճառէ յառաջ եկաւ, երկաթուղւոյն նոյն կէտին վրայ յանկարծ կոր ընթացքի մը հետեւիլն, յորմէ երբեմն արկածներ յառաջ եկած էին արդէն, երկաթներուն տակի գերաններուն գէշ վիճակի մէջ գտնուիլն, եւ Նախարարական կառքին վիճակն, որ ի Կովկասիա ուղեւորութեան միջոցին արդէն երիցս վնասուած էր.—Ինչպէս կ'երեւի, այս պաշտօնական տեղեկագիր Ոչնչականներուն ո՛և է դեր չընծայեր այս ցաւալի արկածին մէջ. Այս մասին եւս եթէ կայ թաքուն իրողութիւն մը, անշուշտ ետքը կ'իմացուի. Բայց անուրանալի է թէ ցոյց տրուած պատճառք բաւականէն աւելի են այնպիսի արկած մը յառաջ բերելու համար.

—Փեթերսպուրկ, 12 Նոյմ.—Հաղորդակցութեանց Նախարար Պ. Փոսիէթ խնդրեց և ստացաւ արձակուրդ մը, և պիտի հրաժարի յաւարտ քննութեան որ բացուած է Պորքիի արկածին վրայ. Շաբաթ երկու կառախումբը նորէն գծէն դուրս ելաւ ի մէջ Պորքիի և Թարանովքայի, վաճառաբարձ երկու կառախմբոց հանդիպմամբ. Երկու անձինք վիրաւորեցան.

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԲԺՇԿԻՆ ԱՄՈՒՍԻՆԸ

1880ին ամուսնացայ. Ո՛չ ամիսը, ո՛չ ալ օրը կրնամ ըսել ձեզ. Կինս մեծ յաջողութեամբ տուած էր նոր՝ իւր վերջին քննութիւնը. Այն ժամանակ մենք կ'ապրէինք—արդէն քանի մը տարիներէ ի վեր—նոր սովորութեան կիրառութեան ատեն, ըստ որում կանանց թոյլ տրուած էր բժշկութիւն ընել.

Կինս խիստ հիմնաւոր ուսում մ'առած էր. Դեռ տասնեւեօթն տարեկան՝ նա իւր բոլոր օրերը կ'անցունէր յամփիթատրոն, փոխանակ պտտելու, պարելու, դաշնակ զարնելու կամ ասղնագործութիւն ընելու.

Ես եղական հանգամանաց մէջ ճանչցած էի զնա. Ցուրտ օր մը սալարկի վրայ շատ տաժանելի վիճակի մը մէջ նստած էի. Սառելու մօտ էի. Գնացին, զնա կանչեցին ինձ առաջին խնամքը տանելու համար. Այնքան փափկութեամբ վարուեցաւ որ ողջկնալուս պէս ուրիշ կերպով չհամապատասխանեցի, բայց եթէ ձեռքս առաջարկեցի. Փութով ընդունեց, սա պայմանաւ որ ամուսնութիւնը իւր վերջին քննութենէն ետքը պիտի կատարուէր. Աշխատասէր օրիորդ մ'էր, չէր ուզեր իւր սիրելի ուսմունքէն զատուիլ.

Ամուսնութեան առաջին ամիսներուն

հարիլ էր իմ ըրածս. Կինս ինծի համար խանդաղատանք մ'ունէր. Սակայն որովհետեւ ուսած էր և դեռ զօր հանապազ կ'ուսնէր, նա ինձմէ լաւ գիտէր կրքի վտանգները.

Ինձ կ'ըսէր յարաժամ. Բարեկա՛մ, չեմ ուզեր որ սիրահար լինիս . . . այս բան գլխու և ստամոքսի ցաւ առաջ կը բերէ.

Ցարատեւեցի. Ցայնժամ նա ինձ ըսաւ որ եթէ խելքս գլուխս չժողվէի, քիչ ատենէն ողնածուծի ախտ մը կամ ուղեղի կակղացում մը պիտի ունենայի.

Ի զուր մարդ սիրահար կը լինի իւր կնոջ,—մարդուն սարսափ կուգայ երբ լսէ իւր բժիշկը որ այսպիսի ճառեր խօսի.—Շատ հանդարտեցայ.

Երեք ամիս չէր եղած յորմէհետէ ամուսնացած էինք և ահա համաճարակ մը երեւան ելաւ. Շատ քիչ անգամ կը տեսնէի կինս ցորեկ ատեն. Բոլոր առաւօտը հիւանդանոցի մէջ կ'անցունէր. Կէսօրէն ետք և իրիկուան իւր այցելութիւնները կ'ընէր. Շատ գործ ունէր. Երկու սեռէ բժիշկք ակռայ կը կրճտցնէին. Սովորաբար կէս գիշերի մօտ տուն կը մտնէր. Այս ժամը անձկանօք կը սպասէի. Կերակուրը կ'ուտէինք և ննջասենեակը կ'ելնէինք . . . Անկողին մտնելուս պէս, դուռը ափ կ'առնուէր.

—Շո՛ւտ, տիկին բժիշկ, եկէք ազատելու դրացի մը որ նոր բռնուեցաւ համաճարակէն . . . ։

Առաջին անգամներ, պատուհանը կեցայ և յայտարարեցի այն ձանձրացուցիչ

նել թէ կինս գիշերային հիւանդ խնամելու երթալէ աւելի ուրիշ գործ ունէր. Սակայն հետեւեալ օրը հիւանդները լրագիրներու մէջ նամակներ հրատարակել տուին յորս կ'ամբաստանէին կինս թէ թերացած էր իւր արուեստին պարտականութեանց մէջ, չուզելով օգնել համաճարակէն վարակուած անձանց.

Պէտք եղաւ համակերպիլ այս վիճակին, և այնուհետեւ երբ եկան գիշերային դուռը զարնելու, նա կ'ելնէր կ'երթար և ես միայնակ կը մնայի. Համաճարակը երկար ամիսներ տեւեց և կինս շատ կանոնաւոր կերպով անկողինը կը թողուր յարաժամ. Նա շատ կ'աջողէր. չափէ դուրս կ'աջողէր. Ընդհուպ շատ ընդարձակ յաճախորդութեան մը տէր եղաւ.

Դեռ չըսի ձեզ, կարծեմ, թէ կինս յոյժ գեղեցիկ էր. Մեծ սեւ աչքեր, լաւ ճեղքուած և շատ զուարթ. Սեւ սեւ մազեր թեթեւօրէն վէտվէտեալ. Գոյն մը շուշանի և վարդի. Բերանը փոքրիկ և ծիրանի. Հասակը կարծես թէ բրէտի. Ձեռք մը և ոտք մը իբր թէ մանուկի. Եւ այսուհանդերձ, ձեւին մէջ, չգիտեմ ի՛նչ բանէ մարդ կը հրապուրուի . . . . Տիկնայք զայն չէին սիրեր սակայն բոլոր պարոնայք կ'ուզէին անկէ խնամուիլ.

Առաջները շատ հոգ չըրի. սակայն օր մը—տարեգլխի մօտ ես կը պատրաստէի յաճախորդներուն հաշիւներն որովհետեւ նա ժամանակ չունէր—գիտել տուի իրեն որ միմիայն երիկ մարդիկ կը դարմանէր. Նա գիտէր որ բժշկի մը համար հիւանդներ հիւանդներ են. սակայն բոլորովին ալ գոհ չէի. Հարկ չկայ ձեզ ըսելու որ մարդ մը ո՛րչափ ալ վստահ լինի խանդաղատանաց անոր՝ զոր կը սիրէ, միշտ յանկարծական դէպքերէ կը վախցուի.

Կը կարծէի որ այլ եւս չպիտի վերըսկսի. Սակայն ա՛յնչափ անքաղաքավար հիւանդներ կան որ . . . ։ Ես ի՞նչ գիտնամ, օրին մէկը գիտութեան սիրոյն անձնատուր ըլլար եթէ. Պարտաւորեցայ իրեն քանի մը ցոյցեր ընել. Նա պատասխանեց որ այս տխուր և անհանգիստ գաղափարներ յայտարար էին գլխու հիւանդութեան մը և կարօտ խնամոց. Պնդեցի. Նա ալ պնդեց. լեզուս հանել տուաւ. բազկերակս բռնեց. և յայտարարեց որ դալուկն ունէի. Դալո՜ւկն. Անարգական հեգնութիւն մ'է՞ր այս արդեօք.

Ի զուր ապստամբեցայ, դեղի ու դարմանի ենթարկուեցայ. Կինս մեծ ուշադրութեամբ կը խնամէր զիս.

Սակայն նա երբեք տունը չէր կենար. Նորա յաճախորդք զայն կ'զբաղեցնէին արտաքոյ տան առաւօտէն մինչեւ երեկոյ և ես, միայնակ թիկնաթոռիս մէջ, շատ տխուր մտածմունքներ կ'ընէի.

Երբ իմ տխրութեանցս վրայ կը խօսէի կնոջս, նա ինձ կ'ըսէր.

—Դալուկդ է . . . դեղագիր մը գրեմ քեզ.

Թերեւս նա իրաւունք ունէր և ես անիրաւ էի ինքզինքս առողջ կարծելով. Վերջապէս նա բժիշկ էր, իսկ ես ոչ.

Ներսիդիս տակն ու վրայ էր. Կինս

կմախ մը որոյ տեսքն ինձ սարսափելի վախ կուտար երբ իրիկունն առանձին կը մնայի.

Քունս ու ախորժակս կորուսած էի. Միով բանիւ, նա կրնար զիս երջանիկ ընել. Սակայն շատացաւ ըսելով.

—Երեսին գիծերը քաշուած . . . Ախորժակը քիչցած . . . աղէկ չէ այս.

—Երջանիկ չեմ, Եւլալիա.

—Գիտեմ . . . Ստամոքսէն յառաջ կ'ուգայ.

—Ես իմ ամուսնութեանս մէջ կը յուսայի գտնել . . .

—Կամ թերեւս աղիքներէ . . .

—Եւլալիա, եթէ ուզէի՛ր . . .

—Ի՞նչ, սիրելիդ իմ

—Քեզմէ կախեալ էր . . .

—Գիտեմ ի՛նչ որ պէտք է քեզ. Աւասիկ աղուոր սրուակ մը, աղէկ մը խառնելէ ետքը ժամը երկու դգալ պիտի խմես անկէ.

—Եւլալիա, այդ չէ որ . . .

—Դեղահատնե՞րը կը գերադասես, թերեւս . . . Լա՛ւ, անոնցմէ տամ.

Այս այսպէս տեւեց բազում տարիներ. Եւ ես շատ կը տառապէի.

Օր մը լուր առի որ կինս Կարմելեան կրօնաւորաց բժիշկ անուանուած էր. Սրդողեցայ. Նա ալ սրդողեցաւ. Զիս դարմանել տուաւ իբր թէ ջերմ ունենայի.

Անկողինէս ելնելուս, ծանօթ տեսարանը վերսկսեցինք. Նա անքթիթ նայեցաւ աչքիս ճերմակին մէջ, թուղթի մը վրայ բան մը գրեց. և իրիկունը բան-

նամոլութեամբ վարակուած լինէի, յիմարանոցի մը մէջ՝ ուր վեց ամիսէ հետէ տուշ կուտան ինձ . . . ։

Աստուած օրհնէ՛ զանոնք որք ուզեցին կանանց բժիշկ ըլլալը.

Կ. Վ.

ՄԵՐ ԹԵՐԹՕՆԸ

Տպագրական Տեսչութեան Նոր կարգադրութեանց համեմատ՝ օրագրաց մէջ հրատարակելի թերթօնք կանխաւ Մէարիֆի գրաքննութեան ենթարկեալ լինելով, այս պատճառաւ մէկ քանի օր յետաձգուած է ՍԷՐԺ ԲԱՆԻՆԻ հրատարակութիւնը, մինչեւ որ այս ձեւակերպութիւնը կատարուի.

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Քաղաքական Ժողովն երէկ ինիստ գումարեցաւ ի Խորհրդարան Ղալաթիոյ: Ի դիմաց Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր՝ Գեր. Փոխանորդ Հայրը նախագահեց սոյն գումարման որում սակաւաթիւ անդամք միայն մասնակցեցան:

Ժողովը գլխաւորաբար զբաղեցաւ յառաջիկայ երկուշաբթի Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ի կայս. պալատ և ի Բ. Դուռն երթալու հանդէսին վերաբերեալ կարգադրութեամբք և հետեւեալ նորագոյն տնօրինութիւններն ըրաւ.

Ն. Ամենապատուութեան կայս. պալատ գնացած պահուն վեց ձիաւոր վարդապետք պիտի ուղեկցին նմա: Իսկ կայս. պալատէ վերադարձին՝ Ղալաթիոյ եկեղեցւոյ առջեւ Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր ուղեկիցներուն պիտի միանան նաեւ չորս եպիսկոպոսունք, վեց քահանայք և վեց աշխարհականք որք հանդիսաւոր կերպիւ ի Բ. Դուռն և անտի ի Պատրիարքարան պիտի առաջնորդեն զՍ. Պատրիարք Հայրն:

Թիֆլիսէն հետեւեալ կարեւոր լուրերը կը հաղորդեն մեզ.

«Թագաւոր կայսեր գալուստը մի քանի լաւ հետեւանքներ ունեցաւ Հայոց գործերի համար: Սոյգ աղբիւրներից տեղեկացանք, որ Վեհափառ Կաթողիկոսի խնդրած արտօնութիւնները պիտի տրուին Հայոց ուսումնարաններին: Թէ ի՛նչ են այդ արտօնութիւնները, այս տակաւին դիւանական մի գաղտնիք է, սակայն հաւանական է, որ եթէ ոչ լիովին, գէթ մասամբ Կովկասեան Հայոց ուսումնարանները կ'ստանան իրանց նախկին իրաւունքները: Ինչ վերաբերում է կրօնի դասատուութեան Ռուսաց դպրոցներում, այս հարցը կարելի է վճռուած համարել. դասատուութիւնն, առաջուայ պէս, կը լինի հայերէն լեզուով:

Այս հարցերի մասին բարի հետեւանքներ գուշակող բանակցութիւններ արդէն սկսուել են Վեհ. Կաթողիկոսի և Տէրութեան մէջ: Հոկտեմբերի 9 ին Վեհափառն այցելեց Կովկասի կառավարչապետին և վերին աստիճանի սիրալիր ընդունելութիւն գտնելով, 1½ ժամ մնաց իշխանի մօտ, խօսելով և ուրախ լուրեր առնելով մեր ազգային գործերի մասին: Նոյն օրն իշխանը փոխադարձ այցելութիւն տուեց Վեհափառին. այցելութիւնը տեւեց մէկ ժամ:

Հաստատ է այն լուրն, որ մինչեւ կայսեր Կովկաս ժամանելը, Դոնդուկով-Կորսակով գրաւոր կերպիւ ներում է խնդրել Վեհափառից այն թիւրիմացութիւնների մասին, որ մինչեւ այժմ տեղի ունէին մեր հոգեւոր բարձրագոյն վարչութեան և երկրիս կառավարչապետի ու ուսումնական շրջանի հոգաբարձու Պ. Եանովսկու միջեւ: Վերջինս այցելութիւն արաւ Վեհ. Կաթողիկոսին և շատ սառն ընդունելութիւն գտաւ Նորանից:

—Երէկ, Հոկտեմբեր 21ին Վեհափառը ուղեւորուեց Բագու. Հեռագիրները խիստ ոգեւորիչ լուրեր են հաղորդում այն ընդունելութեան մասին, որ ցոյց է տալիս ժողովուրդն իւր Հոգեւոր Պետին, երկաթուղու գծին մօտիկ գտնուող քաղաքների մօտ: Վեհափառը Բագուում կը մնայ 5 օր:

—Ի թիւս այլ բարձրաստիճան անձանց, Ն. Վեհափառութեան Թիֆլիսում այցելեցին և օտար տէրութեանց հիւպատոսներ: Վեհափառը հիւպատոսներից մի քանիսին միայն փոխադարձ այցելութիւն արաւ, ամենից առաջ օսմ. հիւպատոս Հասիբ բէյին: Հասիբ բէյ Վեհափառի այցելութիւնից ոգեւորուած ընդունեց նորան խիստ մեծ յարգանքով և դուրս գալիս թեւը բռնած ճանապարհ դրեց մինչեւ դուռը: Որքան մեզ յայտնի է, այս առաջին օրինակն է, որ Հայոց մի Կաթողիկոսը այցելութիւն է անում Թիւրքիոյ հիւպատոսին: Հասիբ բէյ երիտասարդ այստեղ շատ յարգուած է հայ երիտասարդութիւնից:

—Թիֆլիսի հասարակութեան գործունեայ և կրթուած մասը մի շատ լաւ միտք է յղացել, որ արդէն իրագործվում է. Ձեռնարկած են հիմնել «Տուրք յանուն Սրբոյն Գրիգորի Լուսաւորչի» անունով մի կամաւոր մշտական օժանդակութիւն հայ հասարակութիւնից յօգուտ Ս. Էջմիածնի: Այս «Տուրքը» նման պիտի լինի կաթոլիկական «Տուրք յանուն Ս. Պետրոսի» ժողովարարութեան ում մասնակցում են բոլոր հաւատացեալները: Գործն առ այժմ սկսուած է Թիֆլիսի մէջ և կը տարածուի Կովկասի բոլոր հայաբնակ քաղաքներում: Այս գործի սկզբնապատճառն և միանգամայն իրագործողը Աշխատանք(?) խմբագիր Պ. Աբգար Յովհաննիսեան է: «Յանուն Լուսաւորչի տուրքը» պիտի գործադրուի զանազան ազգային կրօնական պէտքերի համար:

Կ'իմանանք թէ Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ նորոգեալ մասանց օծման հանդէսը վաղն եւս տեղի չպիտի ունենայ:

Ռուսիոյ Կայսրն, ի Կովկաս ուղեւորութեանն առթիւ, բացի ծանուցեալ պատուանշաններէն՝ հետեւեալ պատուանշաններն ևս շնորհեր է հայազգեաց.

Ս. Աննայի երրորդ աստիճանի շքանշան՝ Գորիի քաղաքապետ Պ. Յակոբ Ելիմիրզոեվի, Ս. Ստանիսլաւի երրորդ աստիճան՝ Ղարայազի կալուածատէր Պ. Ղորղանեանի և Թիֆլիսի պատուաւոր քաղաքացի Պ. Յովհաննէս Շադինեանի, Ս. Աննայի երկրորդ աստիճան՝ հազարապետ Պ. Գրիգոր Շահնազարեանի, և Ս. Ստանիսլաւի երրորդ աստիճան՝ Բագուի առաջնակարգ վաճառական Պ. Յակոբ Ագամովի:

Ռուսիոյ կայսրուհին ևս իւր պատուակալ օրիորդաց շարքին մէջ ընդունեց է հայ իշխանազն Օրիորդ Վարվառէ Երկայնաբազուկ-Արղութեան, հռչակաւոր զօրապետ Մովսէս Արղութեանի եղբօր թոռն:

Պ. Պ. ԱԴԱՄԵԱՆ

Ինչպէս արդէն ծանուցինք, համբաւաւոր արուեստագէտն Պ. Պ. Ադամեան վաղը, կիւրակի, Բերայի Ֆրանսական Նոր Թատրոնին մէջ Պ. Մազըքեանի խմբին հետ պիտի ներկայացնէ Ալեքսանդր Տիւմայի Քին, նշանաւոր թատերախաղն: Ներկայացումը պիտի սկսի ժամ 8ին և աւարտի 11ին: Պ. Ադամեան դեռ շատ քիչ ատեն պիտի մնայ մայրաքաղաքս, ուստի արուեստասէրք պէտք չէ իրենք զիրենք զրկեն Արուեստին այն գեղեցկագոյն արտայայտութենէն զոր տաղանդաւոր դերասանը վայելել կուտայ մեզ:

Սիոն այս աւուր թիւը կը պարունակէ.

«Կրօնական. — [illegible] Ալեքսանդրեան Կանոնագիրք. — Աստուածաբանական խնդիրք Բարոյական. — Կատարելութիւն զարգացման կրօնական զգացմանց: Մեկնութիւն Ս. Գրոց. — Աբէլ և Կայէն: Պօղոս Առաքեալ:»

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԵՒԼՈՒՏԻ ՏՕՆԸ

Իսլամաց Մարգարէի ծննդեան տօնը (Մեվլուտ) երէկ մեծ հանդիսիւ կատարուեցաւ Համիտիյէ մզկիթին մէջ: Վեհ. Սուլթանը ժամ 7ին բաց կառքով և իւր դէմը ունենալով Օսման ու Նամըգ փաշաներն, հանդիսաւոր կերպիւ մզկիթ գնաց: Անդ ներկայ էին Բարձր. Մեծ Եպարքոսը, Բարձր. Շէյխ-իւլ-Իսլամ էֆէնտին, նախարարք և կրօնական, զինուորական ու քաղաքային բարձրաստիճան պաշտօնատարք, բոլորն ալ պաշտօնական համազգեստով: Սորա դիմաւորեցին Վեհ. Սուլթանն և Իրեն յատուկ տեղն առաջնորդեցին: Նախ և առաջ ուրբաթի սովորական աղօթքը կատարուեցաւ, որոյ յաջորդեցին կրօնական պաշտօնէից կողմէ եղած բարեմաղթութիւնք վասն կենաց եւ բարօրութեան Վեհ. Սուլթանին: Յետոյ սկսաւ Մարգարէի ծննդեան գրքի ընթերցումն, որոյ միջոցին խնկամաններ խունկ եւ կնդրուկ կը բուրէին: Ընթերցման պահուն արարողապետ Մունիր փաշա, կայս. դիւանատան արարողապետ Ֆէրուխ էֆէնտի և Մէքքէի թարգման Ասհէտ Ալթա էֆէնտի Վեհ. Սուլթանի ներկայանալով Ն. Վեհափառութեան մատուցին Մէքքէի Էմիր Շէրիֆ Աբտ-իւլ-Րեֆիգ փաշայի մէկ գիրն ի պատասխանի Վեհ. Սուլթանի կայս. Ֆէրմանին որով հրամայած էր անոր կերպիւ հոգ տանիլ Նուիրական քաղաքը գտնուող ուխտաւորաց հանգստութեան համար: Նոյնպէս Ն. Վեհափառութեան մատուցին Մէքքէի մեծ Շէյխին կողմէ ղրկուած արմաւ Նուիրական պտուղն: Այդ պահուն մառանապետ Օսման պէյ ևս Վեհ. Սուլթանին մատոյց Մեվլուտի շաքարը: Նոյնպէս միւս պաշտօնեայք կարգաւ նոյն շաքարէն մատուցին Բարձր. Մեծ Եպարքոսին, Բարձր. Շէյխ-իւլ Իսլամ էֆէնտիին և այլոց: Ն. Վեհափառութեան հրամանաւ Մեվլուտի շաքարներ բաշխուեցան զինուորաց, ժողովրդեան և Ճեպը հիւմայունի պաշտօնատան մէջ գտնուող օտարազգի հիւրերուն: Ցաւարտ արարողութեան Վեհ. Սուլթանը գեղեցիկ սպիտակ նժոյգի մը վրայ հեծած կայս. պալատ վերադարձաւ իւր շուրջն ունենալով Բարձր. Մեծ Եպարքոսն, նախարարներն և բոլոր բարձրաստիճան պաշտօնատարները: Ն. Վեհափառութիւն ի կայս. պալատ ժամանելուն պալատան մեծ սրահին մէջ բազմեցաւ ուր բոլոր նախարարք և բարձրաստիճան պաշտօնեայք Վեհ. Սուլթանի քղանցքն համբուրելով իրենց շնորհաւորութիւնները մատուցին յոտս կայս. գահոյից: Սորա պալատան ուրիշ մէկ սրահն առաջնորդուելով անդ մեծարուեցան շաքարներով և օշարակներով:

* *

Ճեպը հիւմայունի պաշտօնատան մէջ կը գտնուէին հելլենական արտասովոր պատուիրակութիւնը, հելլենական դեսպան Պ. Քոնտուրիոտի, առաջին թարգման Պ. Բրէձիոզի, հոլանտական դեսպան Պ. Վան Թէթս, կինն ու առաջին թարգմանը, սպանիական հիւպատոս Պ. Ջուկասթի եւ աղջիկը, պարսկական դեսպանատան առաջին թարգման Արթաքի խան Նէվրուզ և ամերիկացի, ռուսիացի ու գերմանացի զբօսաշրջիկներ: Վեհ. Սուլթանը նշմարելով նոցա ներկայութիւնը սենեկապետ Մէհմէտ Էմին պէյը ղրկեց որ յանուն Ն. Վեհափառութեան հարկ եղած մեծարանքներն ընելով Մեվլուտի շաքարներ բաշխեց նոցա:

* *

Պարսկական դեսպան Միրզա Մոհսին խան հիւանդ լինելով Ն. Վսեմութեան կողմէ առաջին թարգման Արթաքի խան Նէվրուզ կայս. պալատ գնաց ի շնորհաւորութիւն Մեվլուտի տօնին: Արթաքի խան ընդունեցաւ երկրորդ սենեկապետ Հաճի Ալի պէյի կողմէ որ հարկ եղած մեծարանքներն ըրաւ յանուն Վեհ. Սուլթանին:

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ

Յունաց Պատրիարքարանի Խառն Ժողովն հինգշաբթի օր ինիստ գումարեցաւ ընդ նախագահութեամբ Ամեն. Դիոնեսիոս Պատրիարքին և երկարօրէն խորհրդակցելով Պատրիարքարանի նիւթական կացութեան վրայ, որոշեց որ յոյն ժողովրդեան մէջ հանգանակութիւն մը կատարուի և միանոյն ժամանակ 10,000 օսմ. ոսկւոյ փոխառութիւն մը խնդրուի կայսերական կառավարութենէն:

ՆԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ

Հարիւր հազար ղրուշի նպաստը, զոր Վեհ. Սուլթանը շնորհած էր աղքատաց փայտ և ածուխ գնելու համար, կայս. մասնաւոր Արկեղ պաշտօնէից միջոցաւ նախընթաց օր Քաղաքապետութեան յանձնուեցաւ:

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Սպանիական կառավարութիւնն Իզապէլլա Քաթոլիք պատուանշանի երրորդ աստիճանը նուիրած է Բ. Դրան իրաւագէտ խորհրդականաց օգնականներէն Իսմայիլ պէյի:

Ռուսական կառավարութիւնը Ս. Ստանիսլաւ պատուանշանի երրորդ աստիճանը նուիրած է Կարնոյ մաքսային տնօրէն Ալի Րիզա էֆէնտիի:

Ֆրանսական կառավարութիւնը Պատուոյ Լէգէոնի սպայութեան աստիճանը նուիրած է Պրիւսէլի օսմանեան դեսպանատան զինուորական կցորդ Շէրիֆ պէյի:

Կայս. Իրատէ մը արտօնած է այս պատուանշանաց գործածութիւնը:

ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ ՄԸ

Ստամպօլ կ'իմանայ թէ նախընթաց գիշեր Արտաքին գործոց Նախարարութեան հեռագրական դիւանի տնօրէն Խաչիկ էֆէնտիի տան մէջ գումարում մը տեղի ունեցեր է որուն մասնակցեր են Վսեմ. Յակոբ փաշա, Վսեմ. Յարութիւն փաշա, Ոստիկանութեան Նախարար Վսեմ. Քեամիլ պէյ և խորհրդական Պ. Պօնէն:

Պ. ՔԱՈՒԼԱ

30,000,000 մարքի փոխառութիւնը կրկնապատիկ ստորագրուած լինելով ի Պերլին, 100էն 77ի գնով կ'ըսուի թէ Պ. Քաուլա կը պատրաստուի մայրաքաղաքս գալ իւր կազմած դրամատէրց խմբին ներկայացուցչաց հետ, որք պիտի զբաղին Կ. Պոլսոյ մէջ Պանքայի մը հաստատման և այլ ձեռնարկներով:

ՀԵԼԼԷՆ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆ

Պ. Բոլ Ստէֆանովիչ երէկ գիշեր հացկերոյթ մը տուաւ իւր տան մէջ, ի Բերա, հելլէն պատուիրակութեան ի պատիւ: Սեղանին ներկայ էին նաև հելլենական դեսպան Պ. Քոնդուրիոթի, առաջին և երկրորդ թարգմանք և քարտուղարք ինչպէս նաև Շէֆիգ պէյ:

Հելլէն պատուիրակութեան անդամք առջի օրն այցելեցին Թօփխանէի ու Թէրսանէի գործարաններն, ինչպէս նաև օսմանեան զրահաւոր մը որուն ամեն կողմերը շրջեցան: Թօփխանէի գործարանին մէջ իրենց ընկերացան տնօրէն Ալի փաշա և նոյն պաշտօնատան թարգման Թուֆիկ էֆէնտի Գույումճեան:

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Քաղաքային բժշկական վարժարանի մրցանակաբաշխութեան հանդէսը նախընթաց օր տեղի ունեցաւ նոյն վարժարանին մէջ: Ներկայ էին կրթական նախարար Մունիֆ փաշա, բարձրագոյն վարժարանաց տնօրէն Ազիզ պէյ և այլ բարձրաստիճան պաշտօնեայք: Մրցանակաց բաշխումէն յետոյ շրջանաւարտ աշակերտներէ մին բանախօսութիւն մը ըրաւ և Վսեմ. Մունիֆ փաշա պատասխանեց պարագային յարմար խօսքերով: Յետոյ Ն. Վսեմութիւն այցելեց վարժարանին բոլոր յարկերն ու հիւանդանոցն և մխիթարիչ խօսքեր ուղղեց հիւանդաց:

ԾԽԱԽՈՏԻ ՐԷԺԻՆ

Ելմտական նախարարութիւնը, նկատողութեան առնլով Րէժիի օսմանեան գումիսէրին մէկ պաշտօնագիրն որով կը խնդրէր ծանուցանել ամեն կողմ թէ ըստ Նոր օրինաց խարդախութեամբ արտածեալ ծխախոտաց առթիւ բացուած դատերը պարզ մաքսախոյսերու դատերու նման նախնական ատեաններու առջեւ պիտի դատուին, հրահանգ ուղղեց ամեն կողմ որ Նոյն օրինաց 59րդ յօդուածի տրամադրութեան համաձայն՝ երբ իբրեւ մաքսէն փախցուած եւ կամ ուրիշ կերպիւ գրաւեալ ծխախոտներու առթիւ կարելի չլինի դրամական տուգանքը իրաւարարութեամբ կարգադրել, յայնժամ նախնական ատեանը, Րէժիի վարչութեան կողմէ տրուած աղերսագրոյ մը վրայ, ստիպողաբար ի դատ կը կոչէ ամբաստանեալներն և ի ներկայութեան Րէժիի պաշտօնէէն ուրիշ խնդիրները առաջ ստիպողաբար կը տեսնէ այդ դատը և կը հրամայէ իւր վճռոյն առժամեայ գործադրութիւնը: Նախնական ատեանը կրնայ մինչեւ 50 ոսկւոյ դրամական տուգանաց համար վերջնական որոշում տալ, իսկ այդ գումարէն վեր եղող տուգանաց համար իւր տուած վճիռք կրնան վերաքննուիլ:

Պ. ՎՈՒԼՔՈՎԻՉ

Պուլկարական գործակատար Պ. Վուլքովիչ երէկ իրիկուն մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս ի Սոֆիա, իւր հիւանդ աղջիկը (տիկին Վինարոֆ) տեսնելու համար:

ԱՒԱԶԱԿԱՑ ՎՐԷԺԽՆԴՐՈՒԹԻՒՆ

Կը յիշուի թէ իբր երեք ամիս առաջ Վեհ. Սուլթանի [illegible] Հասան պէյ Նիկոմիդիոյ կողմերը գնացած լինելով, ձերբակալուած էր Կէյվէի շրջակայքն ասպատակող աւազակախմբի մը անդամներէն Սատրզ անուն հռչակաւոր չարագործն: Այդ Սատրզը մատնուած էր Կէյվէի մօտ Քիւրզլէր գիւղի մէկ նպարավաճառին կողմէ: Սատրզի մահու պատժոյն գործադրումէն վերջը քանի մը շաբաթներ աւազակք կենդանութեան նշան չտուին, սակայն երդուած էին իրենց ընկերոջ մահուան վրէժը լուծել նպարավաճառէն: Արդ, հաւատարիմ իրենց խոստման նախորդ շաբթու [illegible] Կէյվէ մտնելով և չյաջողելով նպարավաճառը ձեռք անցնել, անոր եղբայրը բռներ և սպաննելով մարմինը չորս կտորի բաժներ և մացառներու մէջ նետեր են: Նոյնպէս սպաններ են Մէհմէտ Մուստա անուն անձն որուն վրայ կը կասկածէին թէ իրենց նկատմամբ տեղեկութիւններ հաղորդած է ոստիկանութեան:

Կէյվէի գիւղերուն մէջ մեծ ահ ու սարսափ կը տիրէ եղեր այս պատճառաւ և բնակիչք այլ եւս չեն համարձակիր աւազակները մատնել:

ՅՈՅՆ ԲԱՐԵՐԱՐ

Պ. Էթիէն Զաֆիրօբուլօ հինգ հարիւր օսմ. ոսկւոյ գումար մը ղրկած է առ Պ. Լէօնիտաս Զաֆիրի որպէս զի մայրաքաղաքիս յոյն վարժարանաց և յունական բարեգործական, կրթական և գրական ընկերութեանց բաշխուի:

ՖԷՍԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Արքունի Ֆէսի գործարանն որ տարի է մը ի վեր փակուած էր, վերստին պիտի բացուի ընդ հսկողութեամբ զինուորական գործարանաց վերատեսչութեան:

Բ. Դուռը վաւերացուցած է Զմիւռնիոյ սպանիական նորընտիր հիւպատոս Պ. Ֆրանչեսքօյի պաշտօնը:

—Հանրագործ կ'իմանայ թէ առեւտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարութիւնը դադրեցուցած է Սիրքէճիի երկաթուղոյ կայարանին ձախ կողմը կառուցուելու վրայ եղող տանց շինութիւնը:

—Անցեալ աւուր սաստիկ փոթորկի պահուն Սկիւտար Փարամա Ահմէտի իսլամաց գերեզմանատան մէջ ութ և Պիւլպիւլ Տէրէի գերեզմանատան մէջ ևս երեք նոճիներ արմատախիլ եղած են:

—Քարբերդի կուսակալը Մալաթիա գնացեր է աչքէ անցունելու համար խճուղեաց շինութիւնը և նահանգին գործերը վարելու համար իւր կողմէ փոխանորդ կարգեր է նահանգին մէքթուպճին:

—Երէկ երեկոյ Խասգիւղցի հայ ուսուցիչ մը Այվասարի նաւամատոյցէն շոգենաւ մտած պահուն ծովը ինկաւ, այլ շուտափոյթ օգնութեան շնորհիւ ազատեցաւ անվնաս:

—Թուրք մեքենագործ մը երէկ յանկարծամահ եղաւ ի Խասգիւղ, իւր տան դրան առջեւ:

—Երէկ ժամը 6½ին Սկիւտարի Տիմիթճիլէր թաղն հրդեհ ծագելով երկու փայտաշէն տուներ այրեցան:

—Կէլիպօլուէն կը գրեն թէ քարիւղ և երկաթ բեռցած առագաստանաւ մը փոթորկին սաստկութենէն ծովեզը նետուելով, բոլորովին ջախջախուեր է:

—Ռուսական առագաստանաւ մը որ Օտեսայէն կուգար ալիւր, ձուկ, խաւիար և այլ ուտելիքներ բեռցած և ուր քանի մը [illegible] կը գտնուէին Այնօրոզ ուղեւորելու համար, առջի օրը հոսանքէն մղուելով Սկիւտարի առջեւ խարսխեալ անգլ. շոգենաւու մը զարնուեցաւ: Առագաստանաւն, որ լայն ճեղքուածք մը ունեցած էր, տասն վայրկեան մէջ ընկղմեցաւ: Մէջը գտնուող ուղեւորք և նաւաստիք կրցան անգլ. շոգենաւն անցնելով ազատիլ:

—Կարնոյ գաւառական թերթին մէջ կը կարդանք թէ Քեօր Ալի Օսման աւազակապետն, որ երկար ատեններ Դերջանի շրջակայքը կ'ասպատակէր, իւր երկու ընկերաց հետ մեռած, իսկ իւր միւս ընկերք ողջ կամ վիրաւորուած ձերբակալուեր են:

—Նոյն լրագրոյն մէջ կը կարդանք հետեւեալ ցաւալի դէպքը.

«Եսմէնի Ասիր գաւառին գիւղերէ միոյն մէջ տան մը սպասաւորն երբ քարիւղի լամբարները կը մաքրէր, քովը գտնուած լուցկին յանկարծ կրակ կ'առնու որով քարիւղ պարունակող թիթեղեայ սնտուկը կը բռնկի: Սպասաւորը կ'սկսի աղաղակել: Դուրսէն ոստիկան մը օգնութեան փութալով կ'աշխատի մարել սակայն չը յաջողելով պատուհանէն դուրս կը նետէ սնտուկն որ տան առջեւ կեցող հետաքրքիր կանանց վրայ կ'իյնայ: Ասոնց մին ծանրապէս կը վիրաւորուի և երկու աղջիկունք կը մեռնին:»

ՖՐԱՆՍ ՄՕՏ թերթին մայրաքաղաքիս գործակալութիւնը շնորհակալիք կը յայտնէ մեր ընթերցողաց վասն այն զի լաւ գնահատելով սոյն սիրուն թերթն, անյուսալի կոչուելու չափ մեծ ընդունելութիւն մ'ըրած են անոր:

Սոյն գործակալութիւնը միեւնոյն պատեհութեամբ կ'ազդարարէ նաեւ թէ ՖՐԱՆՍ ՄՕՏ, իւր 20 փարայի դիւրամատչելի գնով, իւր նորաձեւութեանց՝ ի մասնաւորի [illegible] բազմաթիւ ընտիր պատկերներով, իւր նորաձեւութեան քրոնիկով, կենսագրական յօդուածներով, վէպերով եւն եւն, ծանուցումի պէտք չունենալով, այլ եւս անոր ազդը չպիտի տեսնուի եւ ոչ ուրեք:

Հետեւաբար կը փութայ նշանակել հետեւեալ կեդրոնավայրերն, ուր սոյն թերթն ամեն շաբաթ կանոնաւորապէս պիտի ծախուի այսուհետեւ:

Կամուրջին գլուխը՝ Ջրավաճառ Պօղոս եւ Յակոբ աղաներու մօտ. կամուրջի վրայ Վոսփորի շոգենաւուց նաւամատոյցին մօտ լրագրավաճառ Պ. Բէթրիի խանութը. Բերա, Կալաթա-Սէրայի դիմաց ծխավաճառին մօտ. Մեծ-շուկայի դուռը, Սէրէսճի խանի դէմ ծխավաճառ Գէորգ աղայի մօտ եւ լրագրավաճառ Պ. Նազարէթ Ալլահվէրտեանի մօտ որ յանձն կ'առնու ամենուն հասցէին ղրկել թերթը, կը բաւէ որ իրմէ խնդրուի նամակով. ղրկել նամակը կամուրջի գլուխ Ջրավաճառաց:

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆԻ տէր Արթին աղա Ալաճաճեան իւր ճաշարանի մէջ մուծած նորութիւնն, այն է շաբաթը երեք գիշեր արեւելեան նուագածութիւն, մեծ յաջողութիւն կը գտնէ: Հինգշաբթի, ուրբաթ և շաբաթ գիշերները հոծ և պատուաւոր բազմութիւն մը ամեն ազգի, կը լնու ճաշարանին վերի ընդարձակ սրահն ուր ամեն սպասարկութիւնք կը կատարուին յոյժ գոհացուցիչ կերպով: Նուագածութիւնն ընտիր է և տեսակին մէջ առաջնակարգ:

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ

Մաքուր թղթի վրայ գեղեցիկ տպագրութեամբ

ՎԱՐԺԱՊԵՏԻՆ ԱՂՋԻԿԸ

Վէպ Պոլսոյ հայ բարքերէ քաղուած

Գրեց

ՏԻԳՐԱՆ ԿԱՄՍԱՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ 12 ՂՐՈՒՇ

Կեդրոնատեղի Բիւզանդեան գրատուն, Ղալաթիա, Սեղբոս խան, որ բաց ամեն երեքշաբթի եւ ուրբաթ, իսկ միւս օրերը օրերը առաւօտեան մինչեւ ժամ 5: — Կը գտնուի նաեւ հայ գրավաճառաց քով:

2195

ՎԱՐՁՈՒ ՏՈՒՆ

Եէնի-Գաբու Եալը փողոց թիւ 63 ծովեզերեայ տունն որ վեց սենեակ, ընդարձակ խոհանոց, ջրհոր և գեղեցիկ պարտէզ մ'ունի, վարձու պիտի տրուի գոհացուցիչ գնով:

Փափաքողներն ամեն օր կրնան դիտել նոյն տունը կամ լրագրոյս խմբագրատունը պէտք եղած տեղեկութեանց համար:

2202 5—5

ԱԶԴ

Երիտասարդ մի կ'ուզուի որ գիտնայ ժամացոյցի վաճառականութիւն և քիչ մ'ալ նորոգութիւն: Դիմել Արեւելքի խմբագրատունը:

2230 3—3

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Աթէնք, 16 Նոյմ.

Երեսփոխանոց Ժողով. Գահաճառին ի պատասխանի տրուելիք Ուղերձի վիճաբանութեան միջոցին, նախարարապետ Պ. Դրիգուբի, պատասխանելով Պ. Գարարանոսի և Պ. Դիլիոլոյի, յայտարարեց թէ Գահաժառանգ իշխանին նշանախօսութիւնը Վիլհէլմ կայսեր քրոջ հետ՝ բնաւ փոփոխած չէր Յունաստանի յարաբերութիւններն օտար տէրութեանց հետ:

Պ. Տէլիեանի հաւանութիւն յայտնեց Պ. Դրիգուբիի խօսքերուն:

Լրագիրք կ'ըսեն թէ այս վիճաբանութիւնք փարատելու են այն երկիւղները զորս այս նշանախօսութիւն ծանուցած էր արտաքին յարաբերութեանց վերաբերմամբ:

Պ. Տրակումիս փոխանորդաբար կը վարէ Ներքին գործոց նախարարութեան պաշտօնը:

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

Ղալաթիա, 5 Նոյեմբեր

Դահեկան

ԸՆԹԱՑԻՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտրայի վրայ (պանքայի)		109 ⁷/₈
3 » » » (վաճառի)		109 ½
3 » Բարիզի » (պանքայի)		23 07½
3 » » » (վաճառի)		23 15

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ս) Սէրի		16 28
Պորսային գոցուելէն վերջը	»	16 28
Առաւօտեան բացուեցաւ	» Գ. կ.	16 25
Կէս օրին	»	16 27

[illegible]

Երէկ երեկոյ		38 22
Այս առաւօտ	Գ. կ.	38 20
Կէս օր	»	38 20

ԸՆԹԱՑԻՔ [illegible]

Փոխառութիւն	A Սէրի	Գ. կ.	27
»	B »	»	15 35
»	C. »	»	16 26

ԲԱԺՆԵՏՈՄՍՔ

[illegible]	Լիր. »	4 23
Կրէտի Ժէնէրալ	Օսմ. »	8 20
Պանք տը [illegible]	»	7 10
[illegible]	»	4 33
Թրամուէյ	»	457½
Րումէլի երկաթուղի	Ֆր.	47 50
Բաժնեթուղթ Լաւրիոնի		117

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	Ղրշ.	100
20 Ֆրանքնոց	»	87 32
Անգլիական ոսկի	»	110 28
Ռուս իմփէրիալ	»	91 20
[illegible]	»	51 20
Ռուբլի թղթադրամ	»	8 95
» արծաթ	»	71
Մէճ. արծ. (տարբ.)	»	108 30
Վեցնոց	»	103 10
Հինգնոց	»	103 10
Մէթալլիք	»	103
[illegible]	»	10 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտրա, 16 Նոյեմբեր ժամ 5 վայր. 15 երեկոյ

Անգլ. քոնսոլիտէ	96 ¹³/₁₆
Օսմ. » Սէրի Դ. բացուեցաւ	15 ³/₈
» » » գոցուեցաւ	15 ⁵/₁₆
» » » Ա.	27
» » » Բ.	15 ¾
» » » Գ.	
[illegible] 1871	81 ½
Փոխառութիւն 1877	93 ¼
Պանք Օթօման	10 ⁷/₈
Ռուսական փոխառ. 1873	100 ½
Եգիպտական միացեալ (ունիֆիէ)	80 ½
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	100 ⅜
Տայրա Սանիէ	76 ½
Դօմանիալ (փոխառ. Րօչիլտ)	102 ¼
Հունգարական պարտաթուղթ 4%	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 575

Վիեննա, 16 Նոյեմբեր ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտրայի վրայ	122 65
Օսմանեան երկաթուղի	23

Բարիզ, 16 Նոյեմբեր ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4½%	104 52½
» » 3%	83 5
Օսմանեան քոնսոլիտէ Սէրի Դ. բացուեցաւ	15 45
» » » գոցուեցաւ	անփոփոխ
» » » Բ.	15 55
» » » Գ.	15 30
Օսմանեան երկաթուղի	46 75
» Րէժիի բաժնեթուղթք	475
Պանք Օթօման	525
Կրէտի Լիոնէ	615
» Ֆօնսիէ	1368 75
Բաժնետոմս Լիոնի	— —
Սուէզի ջրանցք	2228 75
Ռուսական 5% 1877 ի	103 ¼
Իտալական Ռանթ	96 60
Սպանիական (արտաքին)	73 ¹/₁₆
Եգիպտական միացեալ	408 75
Բրիօրիթէ Թիւրք	416 25
Հելլենական 5%	421 25
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 30

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 16 Նոյմ. ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3½%	83 2¼
Օսմանեան քոնսոլիտէ	15 37½
Եգիպտական	408 75

ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՖԻՈՆ-ԳԱՐԱՀԻՍԱՐ

Քանիցս առիթ ունեցած ենք խօսելու Գարահիսարի մէջ բողոքականութեան անցեալ և արդի վիճակին վրայ: Վերջերս պատահած ինչ ինչ դէպքեր կը հարկադրեն զմեզ արագ ակնարկ մը նետել այդ խնդրոյ վրայ և Պատրիարքարանի լուրջ ուշադրութեան մատուցանել:

Շուրջ տասն և հինգ տարի կայ բողոքականութեան շարժում մը սկսաւ տեղս. [illegible] յուզում, մոլեռանդութիւն, վիճաբանութիւնք և հակաճառութիւնք տեղի ունեցան, քարոզիչներ ղրկուեցան, դպրոց բացուեցաւ և որ ի կարգին: Սակայն հետզհետէ այս շարժում նուազեցաւ, մտքերն հանդարտեցան, կրօնական վիճաբանութիւնք վերջ գտան, Պօրտի նպաստները դադրեցան, եռանդը մարեցաւ և միայն մէկ երկու հոգի մնալով բողոքականութեան մէջ՝ կը շարունակէին մնալ իրենց նոր կրօնքին մէջ, ո՛չ այնքան համոզմամբ որքան առ յամառութեան և առ ամօթոյ նոր կրօնափոխութեան մը: Քանի մ'ամիս առաջ եկող քարոզիչք ալ դրամական խնդրոյ մը համար գժտելով տեղւոյս դասատուին հետ, չկրցան շարունակել իրենց պաշտօնն և մեկնեցան Իզմիրի միսիոնար Մրսթըր Պարթլէթի հրամանաւ: Այնուհետեւ փակուեցաւ նաեւ դպրոցն որ բոլորովին երեսէ ինկած էր թէ՛ իւր սակաւաթիւ անխորհուրդ անձինքներէ որք իրենց զաւակըն այդ բողոքական դպրոցին վստահած էին և թէ Մրսթըր Պարթլէթէ որ կը զլանար ամսական տալ դասատու Պ. Յարութիւն Քիւրքճեանին: Կը կարծուէր թէ ալ վերջ գտած էին բողոքական յաւակնութիւնք, և միսիոնարք կամ քարոզիչք թողած էին կռուոյ դաշտն, գոհանալով երկու դասալիքներով:

Սակայն այդ նահանջն առ ժամանակեայ էր և աւելի զօրեղապէս գործելու առաջադրութեամբ․ Եւ ամսոյս 18ին Իզմիրի միսիոնարն, Մըսըլթըր Պարթլէթ (Ամերիկացի) Մ․ Մաքնօթըն (բնիկ Սկովտիացի,) և ոմն Պ․ Կարապետ (Մարաշցի) տեղս կուգան, քարոզութիւնք կ'ակսին, պակաս չեն ունկնդիրներ, ամենն ալ լուսաւորչական, յորոց ոմանք հետաքրքրութեան համար, այլք ձանձրոյթի ժամերնին անցունելու համար, ոմանք ևս . . . սուրբ գիրք ու քարոզ մտիկ ընելու համար․ Իրօք հետաքրքրական էր տեսնել Ամերիկեան, Սկովտեան և Կիլիկեան այս խառնուրդն որ կուգայ, աղճատ լեզուով ու աղաւաղ շեշտերով, քրիստոնէութիւն քարոզել Հայ լուսաւորչական ազգին այս գաղթական հատուածին որ քրիստոնեայ է արդէն տասն և հինգ դարերէ ի վեր․

Բայց մեր Մըսթըրին գործունէութիւնը միա՛յն քարոզութեան մէջ չկայանար․ Նա պաշտօնական անձանց այցելութեան կ'երթայ, մեծագումար վարձքով տուն կը վարձէ եւ պատրաստութիւն կը տեսնէ առաջիկայ ամիսներուն բացուելիք մանկական վարժոցին ուր պիտի ընդունի անշուշտ ձրի երեքէն ութ տարու տղեկներ զանոնք կրթելու համար․

Այսպէս, նոր զէնքերով ու կրթական դիմակին տակ, բողոքականութիւնը նոր ջանքեր ընելու՛ հետամուտ կը գտնուի այնպիսի ժամանակ մը յորում յաջողութեան ամեն հաւանականութիւն կայ, վասն զի չունինք առաջնորդ որ ազգային իրաւանց պաշտպան կանգնի, պաշտօնական թէ անպաշտօն միջոցներով անոնց ջանքերն արգիլէ եւ թոյլ չտայ որ սպառնացող վտանգն ծաւալի ու բողոքականութիւնն արմատ ձգէ․ ունինք կանոնաւոր դպրոցներ, վարժոցներ, մանկանոցներ, ևայլն, ժողովուրդն որպէս զի օտարին գիրկը նետուելու հարկ չզգայ․ չունինք ազգային համերաշխութեան ոգի, միաբան սրտեր, գործօն և բանիբուն անհատներ ու մարմիններ որ դիմակալ են վերահաս վտանգին, և թոյլ չտան օտար ոտնձգութեանց և յարձակմանց․

Վերոյիշեալ իրողութեանց վրայ խոնարհաբար կը հրաւիրենք Պատրիարքարանի ուշադրութիւնն և անմիջական դարման կը հայցենք․ Նորընտիր մեր սիրեցեալ Պատրիարքը չպիտի թոյլ տայ անշուշտ որ ազգաւեր այս ձեռնարկներ ի գլուխ հանուին, և բողոքականութիւնն հիմ բռնէ եւ ազգային զանգուածն հարուածէ ու հարուածէ, Ո՛չ Պատրիարքարանը չկրնար այսքան անխնամ և անհովիւ թողուլ Գարահիսարի հօտը, մանաւանդ այսպիսի տագնապալից ժամանակ մը․ և սիրելի է յուսալ թէ, ի մէջ այլոց տնօրինութեանց, պիտի հրամայէ մեր առաջնորդ Խօյտամեան Սրբազանին, որ երեք ամսէ ի վեր բացակայ է իւր վիճակէն, անյապաղ գալ դաման տանիլ սպառնացող չարեաց․

Ս․ ԴԱՒԹԵԱՆ

27 Հոկտ․ 88, Գարահիսար

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ, 29 Հոկտ․

Ըստ առաջարկութեան Նիկոմիդիոյ կառավարիչ Վսեմ․ Սէլիմ Սըրրի փաշայի՛ որ Արմաշի հրկիզելոց վիճակը կայսերական կառավարութեան ներկայացուցած և նոցա պէտքերն յայտնած էր, նախ (1700) հազար եօթն հարիւր քիլէ ցանելի սերմ ցորենոյ և վարսակի փոխ տալ հրամայուած է պետական տասանորդական հասութից շտեմարանէն՛ որ յԱտափազար․ Սոյն արմտեաց բաշխման ցուցակն Արմաշու փոխ-վանահօր և գիւղին թաղական խորհրդոյ աջակցութեամբ պիտի պատրաստէ կառավարութեան կողմանէ ղրկուած պաշտօնեայն և շաբթուս արմտիք պիտի փոխադրուին յԱրմաշ և նոյն պաշտօնէին հսկողութեամբ ևս բաշխուին․ Սոյն արմտեաց փոխարէնն առաջիկայ հնձոց ժամանակ պիտի գանձուի և կայսերական կառավարութեան պիտի վճարուի․ Երկրորդ՝ գաւառիս մէջ ընդհանուր հանգանակութիւն մը պիտի սկսի (3000) երեք հազար քիլէ արմտիք պատրաստելու եւ կարօտելոց բաշխելու համար, որպէս զի նոր հնձոց ժամանակ ժողովուրդը քաղցէ չի նեղուի․ Կայսերական կառավարութեան այս ձեռնտուութեանց համար խորին շնորհակալութիւններ․

Ինչպէս արդէն կը տեսնուի, կայսերական կառավարութիւնն առ այժմ ժողովուրդն անօթի չթողելու ջանքերն ունի, նոցա սերմ տալ և զանոնք ամառ հանել․ սակայն սոքա պատսպարանի ալ պէտք ունին. կայսերական առատաձեռն շնորհ մը և ազգային հանգանակութիւն մը եթէ մեզ ժամանէ մինչեւ փետրուար ամիս՝ ապրիլ վերջերն ամեն մարդ իրեն համար բնակարան մը պատրաստած կ'ըլլայ, որ շատ մը տեսակէտներով անհրաժեշտ է Արմաշու գիւղացւոց համար, զի այդ ժողովուրդը շերամաբոյծ է․ տուն տեղ չունեցողը շերամ չէ կարող մշակել, և շերամ չմշակուելէն թէ՛ պետական գանձն և թէ ժողովուրդը միանգամայն կը տուժեն․ Այդ ժողովուրդն երկրագործ է․ հնձոց արդիւնքներն ալ պատսպարելու համար բնակարանի պէտք ունի․ անասնաբոյծ ալ է․ անասունք ևս պատսպարանի կը կարօտին․ միով բանիւ ժողովուրդն ինքն ալ բնակարանի և մաքուր օդի պէտք ունի․ Հրկիզելոց այժմեան վիճակն՝ անոնց առողջական վիճակին ալ վտանգաւոր է․ Եթէ գարնան սկիզբն այդ մարդոց տուները շինելու օգնութիւնք պակսին՝ 600 հոգի անպատսպար պիտի մնան բացօդեայ, որովհետեւ ոչ-հրկիզեալներն իրենց շերամին պատճառաւ պիտի պարտաւորուին պատսպարեալները տուներէն հանելու․

Նիկոմիդիոյ Քաղաքապետական ժողովոյ կողմանէ ալիւր կը ղրկուի շարունակ՝ մինչեւ որ գաւառիս ընդհանուր հանգանակութեան գործն սկսի․ յետ որոյ հանգանակեալ արմտիքը պիտի բաշխուին ժողովրդեան․ Առ այժմ ժողովրդեան առողջական վիճակը լաւ է, և ի պահանջել հարկին վանուց բժիշկը կ'այցելէ․

—Առաջիկայ Նոյեմբեր 5ին Նիկոմիդիոյ Գաւառական Ժողովն ի նիստ հրաւիրեալ է, օրակարգ ունենալով․

Ա․ Ատենական գործողութիւնք․

Բ․ Համարատուութիւնք կրօնական և քաղաքական ժողովոց․

Գ․ Նորոգ ընտրութիւն կրօնական եւ քաղաքական ժողովոց․

Դ․ Առաջնորդարանի վիճակէն Մուգաթայի պահանջքը․

Ե․ Համարատուութիւն Ս․ Առաջնորդի Նիկոմիդիոյ․

Զ․ Ուխտ Ս․ Առաջնորդի ի Ս․ Էջմիածին ի միաբանակցութիւն ընդ Ս․ ուխտին Արմաշու․

—Ասլանպէկ հրկիզեալ գիւղի ազգայինք փայտաշէն մատրան մը շինութեան ձեռնարկած են և քանի մը օրէն կ'աւարտի շինութեան գործն ի հոգեւոր մխիթարութիւն տառապեալ հոգւոց․

ԼԵԶՈՒ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Կը շնորհաւորենք Պ. Մեղաւորեանի յօդուածն, որ այնքան սրտալից տողերով կուգար բարձրացնել՝ երիտասարդ վիպասանին Պ․ Կամսարականի նախախայրիք գեղեցիկ գործն և մատնանիշ ընել մեզ այն մեծ յաջողութիւնըն զոր գրական ասպարիզին մէջ ունեցաւ այդ վէպն․ Խիստ յաջող ու բնական արտայայտութիւնն էին իւր բանքն, այն ազդեցութեան զոր կ'զգայ մարդ յետ ընթերցման Վարժապետի Աղջկան․ Բայց պիտի ներէ՞ արդեօք Պ․ Մեղաւորեան եթէ իմ խնդակցութեանց հետ մատուցանեմ իրեն իմ խորհրդածութիւններ իւր այն գաղափարին վրայ զոր կ'արտայայտէ լեզուի խնդրոյն վերաբերմամբ․

Լեզուի ազնուացումն գրագիտական յառաջդիմութեան առաջին պայմանն է, և գրագիտութիւնն ազգի մը փառաց մեծագոյնն․ Պէտք չէ խոնարհեցնել այդ լեզուն որ մեր իմացական կարողութեանց բացայայտիչն է․ գեղեցիկ խորհրդածութիւնք, երբ բացատրուին գեղեցիկ լեզուով ու ներդաշնակ հնչմամբ, ո՛րքան աւելի հրապուրալից կ'ըլլեն գրութիւնն և կը գըրաւեն ընթերցողին ուշն ու զգայնութիւնը միանգամայն․

Երբ հրատիպ տեսիլներ, յուզիչ պատկերներ և վսեմ զգացումներ բացատրուին չոր ու միօրինակ բառերով, ո՛րքան դոյզն և անձուկ տպաւորութիւն կ'ազդեն անձիդ վրայ, ո՛րքան անկում կը տեսնես սրտագրաւ տեսլեանն և հոգեկոյզ զգացմանց մէջ զորս կը կարդաս առօրեայ պարզ ու ցամաք բառերով․ կարծես կմախք մը կը ներկայացնեն քեզ հրեշտակի մի փոխան և կը ցամքեցնեն այն ազնիւ արտայայտմանց երեւոյթներն՝ յուզումն, յափշտակութիւնն, եռանդն, կիրքն, գոռումն և . . . ապա մինչեւ իսկ արտասուքն, զորս պիտի զգայիր ներդաշնակ բառբառով գեղեցիկ գրքոյկի մը ընթերցման ժամանակ․ Եւ այդ է արդէն գրագիտութեան, բանաստեղծութեան այսինքն գեղարուեստի մեծագոյն գաղտնիքն—յուզել գիտնալ—․

Չեմ ըսեր թէ, երբեք ռամկական լեզուով որպէս կ'ըսէք, բացատրուած գրութիւն մը չունի ազդեցութիւն մեր ըղձարանաց վրայ, ոչ․ բայց նուազագոյն է այդ ազդեցութիւնն ինչ որ պիտի ընէր միւսն, խնամով մշակուած հեշտալուր այն լեզուն․

Գեղարուեստն, ինչպէս ուրիշ արհեստներ նոյնպէս գրագիտութիւնն կ'ընդգրկէ իւր մէջ․ և գեղարուեստի միակ նպատակն է գեղեցիկ արտայայտել․ Երբ գեղաճարտար մատներ այդ մօր իւրեանց գործեր կը ցրուեն ի տես աշխարհի, կը խորհի՞ն միթէ զի ժողովուրդն կամ աւելի ռամիկն պիտի կրնայ զայն գնահատել․ ոչ, արուեստագէտը մի միայն գեղեցիկն կը ջանայ բացատրել և այնու [illegible] և կը շարժի ինչպէս որ տուն տայ եւեն իւր երեւակայութիւնն․

Անշուշտ պիտի հարցնէք թէ, առ ի՞նչ կը ծառայեն այդքանի աշխատութիւնք, եթէ ժողովուրդն պիտի չկարողանայ զայն գնահատել․

—Այդ աշխատութիւնք ժողովրդեան միտքը վառելու, նորա երեւակայութիւնն բորբոքելու և զգայարանքներն շարժելու կը ծառայեն․ այդ կերպով կը ջանան ազնուացնել մարդն, կատարելագործել ամենէն աւելի կատարելագործեալ կենդանին․ Եւ ժողովուրդն ամէն օր լսելով, ամէն օր տեսնելով, ամէն օր կարդալով կ'ըսկըսի քայլ առ քայլ հասնիլ առ այն․ և ապա նոր սերունդք բոլորովին պատրաստուած կ'ըլլան այդ ըմբռնելու եւ գնահատելու մեծ կարողութեամբն, զոր այժմ անկարելի է ի մեզ գտնել արդի ժողովրդեան իմացական սահմանափակ շրջանին մէջ․ Սակայն այդ պատճառ մը չէ յետս ընկրկելու․ ապագան պիտի կարողանայ գնահատել․ յառաջդիմութեան եռանդն եւ գեղեցկին ճաշակը կ'արհամարհեն ինչ որ ռամկական է, ինչ որ ստորին է․ Բայց մի ըսէք թէ երբեմն նոյն իսկ ռամիկը կը հայթայթէ մեզ նախնական պիտոյքն, մի ըսէք թէ ճարտարագոյն հնարող հանճարներ շատ անգամներ ժողովրդեան մէջ կ'երթան որոնել իւրեանց նիւթեր․ զի այդ ամէնն այն հնարիչ ոգւոյն մէջ կը ձուլուին ի մի, կը մաքրուին, զանոնք կրկին ի յայտ բերելու համար, այլ տարբեր եղանակաւ, ազնուագոյն ձեւերով, գեղեցկագոյն ճաշակաւ․ Երբ բանաստեղծն այնքան զգայուն կ'երգէ «մօր մը վիշտն», երբ նկարիչն զայն կը գծէ կտաւին վրայ, երբ արձանագործը շունչ և հոգի կուտայ ցուրտ մարմարին և երաժիշտը մինչեւ յԱստուած կը բարձրացնէ այդ «մօր վիշտն», ի՞նչ առաւելութիւն պիտի ունենային այդ ամէնն եթէ չլինէին նոքա աւելի վըսեմ քան զայն զոր կ'զգայ և կ'արտայայտէ մայր մը․

Ժողովուրդը, ռամիկը, նոյն իսկ կենդանիք մասամբ ունին այդ զգայունակութիւնը․ բայց նոքա տկար, անմշակ, խիստ ցամաք կերպով կը յայտնեն իւրեանց ո՛և է մի զգացումն․ Ժողովուրդն ալ բանաստեղծ է, ժողովուրդն ալ ունի արտասուք մը աչերուն մէջ և ժպիտ մը շրթանցը վրայ, բայց ո՛րքան կը տարբերին այդ ամենն այն զգալու և արտայայտելու մեծ կարողութեան առաջ զորս ունին գեղարուեստի անմահացեալ հանճարներ․

Եւ ինչո՞ւ կաշկանդել այդ գործիչ ոգին, այդ հնարիչ կարողութիւնն, աւելի բնական կարծեցնել տալով իրեն և զրկելով զինք իւր ամէնէն գեղեցիկ կարողութենէն․

Այսպէս դուք կը բաղձաք զրկել գրագէտը, զրկել բանաստեղծն իւր խօսելու մեծագոյն կարողութենէն, հաւատացնելով իրեն թէ իրական լեզուն, թէ ժողովրդական լեզուն աւելի բնական և աւելի դիւրըմբռնելի է․ և կ'ըսէք թէ հայերէն չեն արդի գրութիւնք․ — արդեօք հայերէն չե՞ն գրած մեր նախնիք ոյց փառքովը կը պանծայ հայութիւնը․ միթէ անհասկանալի և խրթի՞ն են այն քնքուշ մտաց և աւելի զգայուն ոգւոյ գոհար գրուածք, զորս դժբաղդաբար շատ քիչ անգամներ կը կարդանք․

Ո՛չ, ձեր հարուածովը գրելու արուեստը կը կաղայ, բացատրելու գեղեցիկ ձեւեր եւ հոգեկոյզ դաշնակութիւնք կ'անհետանան և անպատեհ ռամիկ տաղներ միայն կ'երեւին այն վայր ուր պիտի աճէր վարդն երփնագոյն և շուշանն անուշաբոյր․

Ե․ ԱՐԱՊԵԱՆ

ԾԱԳՈՒՄՆ ՄԱՏԵՆԻ

Ակնարկ գրի ծագման վրայ․ — Եգիպտական մեհենագրութիւնք․ — Փիւնիկեան գիրք․ — Ասորեստանցւոց բեւեռաձեւ գրերն․ — Գիրն ի վերայ յիշատակարանաց․ — Մետաղներու և կարծր նիւթոց վրայ արձանագրութիւնք․ — Եգիպտական պապիրոսն․ — Իւր ազդեցութիւն գաղափարաց զարգացման վրայ․ — Մագաղաթ․

Ե՞րբ աշխարհ եկած է այն մեծ գործն զոր մարդիկ Գիր կը կոչեն, ինչ տեղ ընդունած է և ո՛րքան այժմեան յառաջացած է, դիւրին չէ պատասխանել․ Օր մը ազգային Մատենադարանը գացի, պարկեշտ ընթերցող մը ըսաւ դրապանին․ «Պարո՛ն, ամենէն հին գիրքը կ'ուզեմ ունենալ․ — Ի՞նչ կ'ուզէք ըսել, ամենէն հին տպուած գի՞րքն թէ ամենէն հին ձեռագիրն․ — Պարո՛ն, չեմ գիտեր, բայց վերջապէս ամենէն հին գիրքը»․ Դրապանին միտքն ինկաւ Աստուածաշունչն, որ մարդկային պատմութեան և իմաստութեան հնագոյն աւանդն է․ Բայց մատենի ծագման հասնելու համար պէտք է ի վեր անցնիլ այս պատկառելի գրքէն, յորում յիշատակուած են նախնական գրուածքներ որք մեր ձեռքն չեն հասած․ Անկարելի է որ անդրաջրհեղեղեան մարդիկ գիր գիտնային, և հետեւաբար անօգուտ է խօսք և խնդիր լինել թէ ո՞ր ձեւին տակ կրցան գրել աշխարհի առաջին աւանդութիւններն․

Բայց գրեանց և ընդհանրապէս գրենական նիւթոց վրայ խօսելէ յառաջ, այն նիւթոց վրայ մարդիկ տուեցին իրենց խորհուրդն ու յիշատակներն, պէտք է մի քանի խօսք ըսել գրոց նշաններու վրայ և իրենց ծագումը առ զանազան ազինս աշխարհի․ Գրի բազմաթիւ գրութիւններ ծանօթ են, յԵգիպտոս, ի Յունաստան, յԱսորեստան, ի Հնդկաստան, ի Չինաստան, յԱմերիկա, և տանց Եւրոպայէն դուրս ելնելու ի Սպանիա, յԻտալիա և Սկանտինաւեան երկիրս․

Գրի կարծեցեալ հնագոյնն է Կադմոս որ Եգիպտացւոց ի կիր արկած խառնակ եւ բազմաթիւ գրերէն միայն կարեւոր և ուղղաթիւ գրերն զատեց իւր մայրենի լեզուին ձայները բացատրելու համար․ Շատ երեսներ պէտք են պատմելու համար թէ ինչպէ՞ս Փիւնիկեցիք՝ ժողովուրդ վաճառական և նաւաստի, տարին ի Յոյնս և յետոյ տարածեցին Միջերկրական ափանց վըրայ այն գրերն որ իրենց անունն պահած են և զոր ամեն տեղ մարդիկ կը գտնեն գերեզմանաց քարերու, յիշատակարաններու, դրամներու վրայ, Սեւ ծովու խորերէն մինչեւ Միջերկրականի արեւմտեան ափունքը․

Գիրը կրնար գրուիլ խիստ զանազան նիւթոց վրայ․ մետաղի կամ քարի վրայ կը փորուի, սլաքով մը կը գծեն ծառի ձիւղերուն կամ մոմով ծեփուած փայտի կըտորներու, թիթեղներու, կամ կաւոյ հողերու վրայ, որք հնոցի մէջ չորնալով առանց փոփոխութեան դարերով կը մնան․ Մեր թուականէն չորս հազար տարի յառաջ Եգիպտացիք արդէն կը քանդակէին իրենց գերեզմաններուն, բրգերուն, մեհեաններուն և պալատներուն վրայ պատմական կամ կրօնական յաճախ տարածեալ զրոյցներ․ Յ'Ասորեստան եղած նորագոյն պեղմունք երեւան հանած են բազմաթիւ հողէ չորցած կտորներ որոց վրայ գրուած են մատենադարանաց մէջ եղած դաշնակութիւնք․

Հին Բաբելոնի աւերակաց մէջ գտնուած են աղիւսներ որ խառնշաւոր կերպիւ կը կրեն կարգ մը գրեր որք նախ և յառաջ փայտի կտորի մը վրայ սղոցեալ են․ Բայց պատմական, կրօնական և կամ լեզուաբանական գրուածոց այս եղանակը գրքի մը գաղափարը չընծայեր․

Մի քանի մետաղեայ թիթեղներ, բաւական բարակ շատ ծանր չըլլալու համար, կրնան և բերեմն սղոցեալ գրերն ընդունել և դիւրատար ընել զանոնք, օրինակի համար, յոյն ուղեւոր մը մեր թուականին Բրդ դարուն մեհենի մը մէջ տեսած է Հեսիոդոսի բանաստեղծին տաղերն որք կապարեայ երկայն կտորներու վրայ գրուած էին․

Յեգիպտոս, յԱսորեստան, ի Յունաստան, յԻտալիա և առ հասարակ ազինս պաշտօնական բոլոր գործերը պղնձի կամ քարի թիթեղներու վրայ կը փորէին․ Եւ այս ձեւին տակ է որ կը ներկայանան մատենադարանք կամ հասարակաց թանգարանք․ յիշատակարանները կը չարէին պատին վրայ կամ գամով կը գամէին․ Ահա այսպէս էին զինուորական իշխանութեանց վաւերական հաւաստեաց զինուորաց շնորհուած պատուաւոր թոշակութեան բանաձեւներն յորոց յիսնեակ մի մինչեւ մեր օրերն հասած է․

Երբեմն ալ, եթէ պղնձէ թիթեղն իւր երկու կողմանէ վրայ գիր ունէր, պզտիկ շղթաներով կը կախէին զայն, այնպէս որ այցելուք յաջորդաբար կրնային երկու կողմն ալ ընթեռնուլ․

Պղնձի վրայ պահուած մի քանի կտորներ այնպիսի երկարութիւն մը ունին որ կը հիացնէ զմեզ և անյամար կը թուի․ Լիոնի թանգարանին մէջ կայ մի պղնձէ տախտակ որ սրահի մը բոլոր պատը գրեթէ կը ծածկէ և Հռոմայ ծերակոյտին մէջ մըտնելու համար Լիոնի գաղթականութեան մէջ ընտրուած քաղաքացւոց վերաբերմամբ Կղոդիոս կայսեր ճառին լաւագոյն մասը կ'ընծայէ․ Տակաւին երկարներ կան, արձանագրեալ մի և նոյն մետաղի վրայ, ինչպէս պարտատոմսի դաշնագիր մը Պարմի թանգարանին մէջ, և որ կ'ամփոփէ քանի մը որբերու պարուստն․ Հնագոյն յիշատակարան մ'է այս որ ի յայտ կուգայ, այն ալ առ հեթանոսս, ողորմութեան այն գթառատ ոգին զոր քրիստոնէական կրօնն աշխարհի մէջ իսկոյն պիտի տարածէր․ Սակայն և այնպէս, որչափ թանկագին ըլլան այս կտորներն չէին կրնար գիրք մը կազմել․ Աւելի դիւրատար նիւթեր պէտք էին յայտ, Հնդիկք այս կիրառութեան յատկացուցած էին զանազան բուսեղինաց տերեւներ, ի մէջ այլոց արմաւենւոյ տերեւներն․ Այս տերեւներն՝ պատշաճապէս չորցած և յղկեալ կրնային ընդունել թէ՛ երկաթեայ գրչով և թէ փետուրով գրուած գիրն․

Ի կանուխ ժամանակաց Նեղոսի հովտի բնակիչք հնարեցին բնիկ բոյսն՝ պապիրոսն օգտակար ընելու արուեստն, շինելու համար ինչ որ մեք յանմահեալ [illegible] պիտի կոչէինք, որում կը վկայեն եգիպտական գերեզմաններու մէջ գտնուած պապիրոսի գալարներն որք պահուած են ի Պէյլին Բաստալաքուայի հաւաքածոյից մէջ․ Պիտի բաղձայինք յիշել այս տարապագործութեան (fabrication) առաջին հեղինակներն, սակայն դժբաղդաբար այդ զանազան երկերէն և ոչ մին մեր ձեռքն հասած է․ Քրիստոնէական առաջին դարուն մէջ Պլինիոս, հեղինակ Բնական պատմութեան անուամբ ծանօթ տեսակ մը հանրագիտական բառարանի, կ'աւանդէ մեզ պապիրոսի վաճառականութեան և շինութեան վերաբերեալ մի քանի երեւոյթներ․ Այս երեւոյթներէն մեր նիւթին ամենէն շահագրգիռ մասն քաղենք․ այս քաղուած այնպէս պիտի թըւի թէ ճշգրութենէ զուրկ է, այլ յանցանքն լատին հաւաքողին կամ դըչագրաց կը վերագրուի․

«Պապիրոսն կը բուսնի եգիպտոսի ճահճային տեղերն կամ Նեղոսի անշարժ ջուրց մէջ․ Սոցա ծղօտ կոթաւոր է, հաստ որպէս բազուկ, բունը եռանկիւնի․ Թուղթն կը պատրաստեն պապիրոսի կարելի եղածին չափ խիստ բարակ թերթերու բաժնելով․ Լաւագոյն թերթն բունի մէջի թերթն է․ Նուիրական կը կոչեն ներքին թերթերով շինուած թուղթն որ նուիրական բաներու յատկացեալ էր և Օգոստոս անունը տուած էին, և ինչպէս երկրորդ տեսակին ալ Լիվիա անունն որ կինն էր Օգոստոսի․ Ամֆիթատրոնական տեսակ մը թուղթ ալ կայ ուր Փաննիոս անհատուածն իր անունը տուաւ հասարակ թղթէն առաջին կարգի թղթի վերածելով․ Կայ նաեւ Սայիկան թուղթ ի Սայ քաղաքէ, Թէնէօթիք որ պապիրոսի վերնամաշկէն [illegible] թերթերով կը շինուի․ գալով Էմբորէթիք ըսուածին, գրելու չգործածուիր, այլ թղթեր ու վաճառքներ ծրարելու համար․ Նեղոսի ջրով թրջած սեղանի մը վրայ կը շինեն ամեն տեսակներն․ այս պղտոր հեղուկը սոսինձի տեղ կը բռնէ․ Նախ՝ այս հակեալ տախտակին պապիրոսի երկայնութեամբ թերթեր կը սոսնձեն, միայն խորաքանչիւրին ծայրէն կը կտրեն և յետոյ մամլոյ տակ կը դնեն եւ արեւուն տակ կը չորցնեն․ Լայնութիւնը խիստ տարբեր է, լաւագոյններն 13 մատ, նուիրականն 11 մատ, Փաննիոսի թուղթն 10, ամֆիթատրոնին 9․ Սայականն նըւազ նեղ է, Թէնէօթիքն աւելի լայն չէ եւ Էմբորէթիքն ալ վեց մատ․ Ցարդ կ'ընծայուի նաեւ թղթին ձեւին, սպիտակութեան և յղկութեան․»

Յարմէնեալ Պապիրոսի շինութիւնն հասարակ արուեստ մը կը լինի յԵգիպտոս, բանաստեղծութիւնը, կրօնքն և բոլոր գիտութիւնք աւելի արժան և պատշաճ սատար մը ունեցան արագապէս տարածելու համար Եգիպտոսէ դուրս ինչ որ կը խորհէին այս իմաստուն ժողովրդեան գործաւորք, ճարտար բանաստեղծք, բժիշկք, երկրաչափք և քերթողք․ Հիացէք այն տարբերութեան վրայ որ կայ զանազան ազգաց հանճարին մէջ․ Եգիպտացիք դասական հնութեան Չինացիներն եղած են, և նոցա պէս կ'ատէին զօտարն․ Իրենց թագաւորներէն շատերն աշխարհակալութիւնը սիրեցին, և իրենց բանակներն Ասիայէն դուրս տարածեցին Ափրիկէի հարաւային կողմէն անդին․

Բայց այս տեսակ խաղաղական յաղթութիւնք՝ քաղաքակրթութեան յառաջդիմութիւն, օգտակար արուեստից և շահաւէտ գիտերու տարածումն կ'անուանեմք․

Բաւական ապացուցեալ է թէ եգիպտական թուղթն քրիստոնէական թուականին Էրդ դարուն մէջ ի Յունաստան մուտ գտած է․

Այս մենաշնորհն զոր Եգիպտոս ստացած էր առատապէս Պապիրոս արտադրելովն, մրցակից մը հանեց․ Ի փոքր Ասիա քրիստոնէական թուականին Բրդ դարուն Բերգամ քաղաքի արուեստք կատարելագործեցին գրի գործածութեանց համար կենդանեաց մորթերուն պատրաստութիւնը․ Բերգամի թուղթն (charta Pergamena) Պապիրոսի ախոյեանը կը լինի և յամենայն պարագայի եգ պատկ ան թղթին ամբողջութիւնն է․

Եւրոպական մատենադարանաց մէջ այս տեսակ շատ մագաղաթներ կը գտնուին որք կը բովանդակեն եկեղեցական ինչ ինչ ծէսք, նշխեցելոց անուանք և կրօնի և այլ նիւթոց վերաբերեալ քաղուածոյք․

ՀՆԱՍԷՐՆ

ՃԱՇԱԿ

ԱՐԴԻ ՀԱՅ ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՄԱՂԿԱՔԱՂ ԱՇԽԱՐՀԻԿ ԼԵԶՈՒԻ

Հանդերձ կենսագրական, Պատմական, Դիցաբանական եւ Աշխարհագրական ծանօթութեամբք

Գ․ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՓՈՓՈԽԵԱԼ ԵՒ ՃՈԽԱՑԵԱԼ

Աշխատասիրութեամբ՝ Ա․ ՊԻՊԷՌՃԵԱՆԻ

Սոյն ընտրելագոյն հաւաքածոյին Գ․ տպագրութիւնն հրատարակուեցաւ և կը ծախուի ամեն գրավաճառաց քով․

Գինն է	Ա․ Մասն	—	5 ղրշ․
	Բ․ »	—	7 »
Երկուքը միասին		—	12 »
»	» Լաթակազմ		15 »

Դպրոցներու մեծ զեղչ կը տրուի․

2205 2—10

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

ԱՌԱՋՆՈՐԴ

ԹՈՒԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

ի պէտս մանկանց

ԱՇԽԱՏԱՍԻՐԵԱՑ

ԵՐՈՒԱՆԴ Կ․ ԴԱՐԹԱԼԼԵԱՆ

151 երեսէ բաղկացեալ այս ընտիր դասագիրք կը պարունակէ ի սկզբանէ թուաբանութեան մինչեւ տասնորդական կոտորակաց հանդերձ առաւել քան հինգ հարիւր օրինակներով և խնդիրներով․

Իւրաքանչիւր կանոն ունի իրեն յարակից բազմաթիւ լուծեալ օրինակներ և խնդիրներ մանրամասն ցուցադրութեամբ․ Խնդրոց մեծագոյն մասը կը վերաբերի օսմանեան պետութեան արեւելեան դրամի կառավարութեանց յարաբերական գործոց որպիսի են դրամներու, չափերու, փոխանակութեան և այլն․

Կեդրոնատեղին է Պապը Ալի Ճատտէսի, Եւրոպական գրատուն, Առաքել Էֆ․ Պիպեռճեանի քով․

1988 Գին 3 ղրուշ 20—20

ՕՍՄ․ ԿԱՅՍ․ ՊԱՆՔԱ

Կը ծանուցուի հասարակութեան թէ այսօրէն սկսեալ կրնայ ամեն օր ժամ 10 էն 3 ½ Բուժէլի երկաթուղեաց յառաջիկայ վիճակահանութեան Բառմէններ գնել Օսմ․ Կայս․ Պանքայէն ի Ղալաթիա․

Կ․ Պոլիս, 1 Նոյեմբեր 1888

ՃԱՇԱՐԱՆ ԳՈՒՐՕՆ

Բերայի Շիտակ ճամբուն վրայ գտնուող հանրածանօթ ԳՈՒՐՕՆ արճաբանի ճաշարանը բոլորովին նորոգուած՝ բաց է հասարակութեան առջեւ և կը մատակարարէ ամեն ճաշակի յարմար ընտիր և ախորժահամ կերակուրներ․ Յաճախորդք պիտի գտնեն անդ մեծ մաքրութիւն և կանոնաւոր սպասարկութիւն մը․ Գոհացուցիչ գներ․

3—3 2229

«ԲԻՒԶԱՆԴԵԱՆ» ԳՐԱՏՈՒՆ

Բիւզանդեան Գրատունն որ ի Ղալաթիա, Սէզրաս խան, Թիւ 5, պատիւ ունի ծանուցանել արգոյ հասարակութեան որ սեպտեմբեր 1 է սկսեալ ամէն ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ և ՈՒՐԲԱԹ օր առաւօտէ մինչև երեկոյ բաց պիտի մնայ, իսկ միւս օրերն առաւօտ [illegible] երեկոյ միայն ըստ առաջնոյն․ Հայերէն, Տաճկերէն և մասնաւորապէս Ֆրանսերէն լեզուով զանազան տեսակ դպրոցական եւ դասական գրեանք եւ ուրիշ բազմաթիւ հրատարակութիւնք յոյժ դիւրամատչելի գիներով կը վաճառուին, յանձնարարութիւնք մեծ կամ փոքր, Հայ, Թուրք կամ ո և է եւրոպական լեզուով գրեանց վրայ կ'ընդունուին և ընդ փոյթ կը գործադրուին՝ կանխիկ հատուցմամբ․ Ընթացիկ հաշիւք կը շարունակուին թէ՛ մայրաքաղաքիս և թէ գաւառաց մէջ մեր ունեցած թղթակցաց հետ՝ յատուկ պայմանագրութեամբ․ 2077 11—12

Ղալաթիա, Սէզրաս խան, Թիւ 5․

ՏՕՔԹՕՐ ՋՕՀՐԱՊ

Բժիշկ Շիշլիի գաղղիական Լա-Բէ հիւանդանոցին, վաղեմի ներքին բժիշկ Լիոնի եւ Սէնթ Էթիէնի հիւանդանոցաց (ի Գաղղիա), թղթակից անդամ Լիոնի բժշկական ազգային ընկերութեան, մասնագէտ Ականջի Կոկորդի եւ Քթի հիւանդութիւններուն եւ ելեկտրական դարմանոց, այցելութիւնք կ'ընդունի առաւօտներն (ժամ 10 էն 12) իւր տունն որ ի Մեծ փողոց Բանկալթիի Թիւ 75, կէս օրէն վերջ ի Սգամպոլ Պահճէ գարու Մէրհամէթճեան դեղարանն Թիւ 18, ուր ուրբաթ օրերը ձրի կը դարմանէ․ 1699 11—81

ՍԱԹԼԸԳ ՊԻԼԱՐՏՕ

Օրթաքէօյտէ չէնճէրլի քույու ճատտէսինտէ Թիւթիւնճի Արշակին եւինտէ միւքէմմէլ պիր Թաշլը պիլարտօ հեր պիր Թաքըմլարը իլէ մէվճուտ էնվէն ֆիյաթը իլէ սաթըլըր Թալէպի օլան կէօրէպիլիր․

2—12 2232 ՎԱՂԱՐՇԱԿ ՏԱՑԵՈՎ

ՄՍԻ ՃՇՄԱՐԻՏ ՀԻՒԹ

LIEBIG

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ Ի ՖՐԷՅ-ՊԷՆՏՈՍ

Որ 1867էն ի վեր արժանացած է Միջազգային ամեն ցուցահանդէսներու մէջ ամենէն բարձրագոյն վարձատրութեանց․ Մեծ դիւրութիւն և խնայողութիւն Վայելեան պատրաստութիւն արգանակի, և ապուրի, համեմի, բանջարեղինաց համը բարեխառնելու գերընտիր միջոց․

Հիւանդաց և ապաքինելոց համար կազդուրիչ դեղ․

Պահանջել այս ստորագրութիւնը J. v. Liebig կապոյտ մելանով․

2141

Մեծաքանակ կը ծախուի գործակատարաց քով, ՆԷՆՆԻ ՔՈԼԼԷ և ընկ․ Կ․ Պոլիս, Թիճարէթ խան, Թիւ 4․ Կը ծախուի նաեւ ուտելեաց վաճառականներու, դեղավաճառաց, նպարավաճառներու քով և այլն․

ՄԵԾ ԵՒ ԲՈՒՆ ԼԻՔԻՏԱՍԻՈՆ

Ժ․ ԼԸՏԻԻԳ ԵՒ ԸՆԿ․ ՎԱՃԱՌԱՏԱՆ

Ընկերութեան լուծման պատճառաւ

130, Բերայի մեծ փողոց, Լիւքսէմպուրկի Գաֆէին քով․

Պատիւ ունիմ ծանուցանել արգոյ հասարակութեան թէ Ժ․ Լըտիւգ և ընկերութեան վաճառատունը սկսած է վաճառել իւր «ապրանաց մեծ մթերքն», Հոկտեմբեր 1 էն երկուշաբթի օրէն (Ն Տ)․ Վաճառատունն այցելողք պիտի համոզուին ապրանաց գեղազանցութեան եւ գներու չափաւորութեան․ —Ամբողջ եւ խիստ հարուստ զարդարանք, կը գտնուին Սրահներու, Սեղանատան եւ Ննջասենեակի համար․ զանազան պերճ կարասիներ․ մեծ մթերք մետաքսեայ կերպասներու, Ճենովայի թաւիշներու, մոմակալներու, հայելիներու, իւղաներկ պատկերներու, լուսանկարաց շրջանակներու ևն․ ևն․

Գիները զեղչուած են 50%

ԱՃՈՒՐԴՈՎ ՎԱՃԱՌՈՒՄՆ պիտի լինի ամեն ուրբաթ և կիրակի առաւօտեան ժամ 4 էն կէսօր․

16—16 2133 «Լիքիտադէօռ»

ԼԷՕՆ ՌՕԶԷՆԹԱԼ

ԱՌԱՆՑ ԱՐԵԱՆ

Մարդ չ'կրնար ապրիլ առանց արեան, ինչպէս կանթեղը չ'կրնար վառիլ առանց իւղի․ Արիւնը գեղեցիկ հեղուկն է որ կուտայ և կը պահպանէ կեանքը․

Եթէ կ'ուզենք որ մեր կեանքն ազատ լինի այն թշուառութիւններէն որք կը տագնապեցնեն մեր խեղճ մարդկութիւնը, ջանանք որ մեր արիւնը լինի միշտ առողջ, միշտ մաքուր․ Եւ առ այս գործածենք Ռոպ Լըշօն, խոտերու հիւթերով պատրաստուած, որ արեան անզուգական մաքրիչ մ'է, առանց նեղութիւն և յոգնութիւն պատճառելու, առանց բնաւ արգելք լինելու մեր հաճոյից և գործոց․

Պ․ Լըշօ, այս ճռաշխարհիկ դեղին հնարիչը, փափաքողաց ձրիաբար կը ղրկէ հետաքրքրաշարժ տետրակ մը (44րդ տպագրութիւն) արեան ապականութեան վրայ․ Այս տետրակ ձրիաբար կը տրուի նաեւ այն ամեն լաւ դեղատանց մէջ որք կը վաճառեն ճշմարիտ Ռոպ Լըշօն․

ՍԳՈՐԴԻ ՄՕՐՈՒ ՋԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Միլան, 17 յուլիս 85,

Պարոնայք Սգորդ և Պոուն,

Իբր զուտ ճշմարտութիւն կրնամ յայտարարել թէ Սգոգի օշարակը լաւ արդիւնքներ տուած է Նազարէթի հիւանդանոցին մէջ, ուր դժբաղդաբար շատ խոյլաւորներ և կուրծքի յամր հիւանդութեամբք տառապողներ ունինք․

ՏՐ․ ՖԻԼԻՓ ՌՈՍՍԷ

Բժիշկ Նազարէթի բարեպաշտական հիւանդանոցին

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Մաթպախը ամիրէ իչիւն եէվմի ալընաճագ օլան գըշ սէպզէսինին գաւրարը գաթիսի թըշրինի սանիի բուտըմինին ալթընճը բազար կիւնիւ միւրիւյէճէկինտէն իթալէ թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ սաաթ ալթըտան նիհայէթ տօգուզա գատար Խազինէի Խասսաի Շահանէյէ կէլմէլէրի իլան օլունուր․ 2111

1 Թըշրինի սանի 304 3—3

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՄԷՐՔԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,243,127
ՀԱՍՈՅԹ 1887 ՏԱՐՒՈՅ 1,932,350

ՆՈՐԹՀԸՐԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,421,200
ՀԱՍՈՅԹ 1887 ՏԱՐՒՈՅ 946,800

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած դրամական բարեխառնութեամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար վիրենք ներկայացնել. նաև իբր ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասնին 15,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ Անգլ. Ոսկի, 500,000 ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ Անգլ. Ոսկի 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և դրամածրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գոմիսիոն խանի անկի ՆՆ երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՈԲԵԱՆ Գործակալ Կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Ինչաամթը ասքէրիյէ իչին պիր տէֆալըք միւպայեա օլունմաք իւզրէ մէվգքի միւնագասաեա գօնուլան պին աալէտ օրթա գալասընըն Թըշլընի սանինին ալթընճը բազար կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն վէ իր թէսի կիւնիւ խիւզու պէչ թէնգիլի ճիրա վէ գապուլ օլունաճագընտան թալիպ օլանլարըն ինչաամթը ասկէրիյէ տայիրէսինէ միւրաճաաթ իլմ մէկլէրի իլան օլունուր.

2 Թըշրինի սանի 1888 2218
Նօ. 2 3—3

ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑՔ ԹԷՅԻ

ԷՄ. ՊԱՂԱՊԱՆԻ ԵՒ ԸՆԿ.

ՈՒՂՂԱԿԻ ՆԵՐԱԾՈՒՄՆ

Չինաստանէն, Հնդկաստանէն եւ Ճաբոնէն

12 — Պոլիս, Ճէլալ պէյ խան, — 12
Էօմէր էֆէնտիի վաճառատանց դիմաց

ՆԵՐԱԾՈՒՄՆ—ԱՐՏԱԾՈՒՄՆ

Քսան տարիէ ի վեր Թէյի մեծաքանակ առեւտուր ընելով, գրանցելով գերեկով զայնս ի Ռուսիա և Պարսկաստան, բազմաթիւ անձանց խնդրանաց վրայ որոշեցինք քաղաքիս մէջ ԹԷՅԻ կեդրոնական վաճառատուն մը հաստատել «մեծաքանակ» եւ «փոքրաքանակ» վաճառմանց համար։ Վաճառականք, դեղավաճառք, նպարավաճառք եւ ընտանիքներն, որք վերահաս ձմրան պատճառաւ իրենց պաշարը կը պատրաստեն, եւ անոնք որ կ'ուզեն ոչ միայն լաւ, հապա նաեւ «աժան» Թէյ ունենալ, կը հրաւիրուին այցելել «Թէյի մեծ մթերանոցներն» եւ գոհ պիտի մնան։ 2187

Տուփերուն վրայ պահանջել Էմ. Պաղապանի եւ Ընկ. ստորագրութիւնն եւ Աքաղաղի պատկերն։

ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Ի ՊԱՏՃԷՊ ՀԱՆԻ

ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ՅՕԳՈՒՇՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ

Այս կազմատան մէջ կան Եւրոպական նորընտիր և կատարելագործեալ մեքենաներ որոնցմով կը կազմուին և կը յօրինուին

ՋԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐՈՎ

ԳԻՐՔԵՐ գեղեցիկ և հաստատուն

ՏՈՒՄԱՐՆԵՐ, վաճառականական եւն

ԱՅՑԵՏՈՄՍՆԵՐ, խիստ մաքուր և ընտիր։

Ցաճախորդաց դիւրութեան համար կազմատունը ունի իրեն կցորդ վաճառատուն մը թիւ 27 Ֆինճանճըլար-Եօգուշը, ուր կ'ընդունուին յանձնարարութիւնք և ուր կը վաճառուին նաեւ գրագրական ամէն տեսակ պիտոյք, ընտիր թուղթ գրիչ, տումարք, պայուսակ, գրապանակ եւն եւն։ 736

Արտօնատէր Օ. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

PARIS

GRANDS MAGASINS DU

Printemps

NOUVEAUTÉS

Le **MAGNIFIQUE ALBUM ILLUSTRÉ** renfermant 587 *gravures inédites* de Robes, Confections, Articles pour toilettes de Dames et Enfants, Vêtements pour Hommes, etc., ainsi que la nomenclature de tous les tissus en Soieries, Lainages, Indiennes, Toiles etc. etc.,

Vient de Paraître.

Ce Catalogue, ainsi que les échantillons de tous les tissus sont envoyés *gratis et franco* sur demande affranchie adressée à

MM. JULES JALUZOT & Cie
à Paris.

Les expéditions pour l'Egypte, la Turquie d'Europe et d'Asie sont faites *franco de port* jusqu'à Marseille à partir de 25 fr.

A partir de 200 francs expédition franco de port jusqu'à destination, moyennant un tarif à forfait d'un tant pour 100, variant suivant l'importance de la commande et la destination, ou franco Marseille au choix de l'acheteur.

Tout colis postal contenant pour 50 francs de marchandises *payées d'avance*, est expédié entièrement franco de port jusqu'à la dernière station desservie par le service des colis postaux.

ԴԵՂ ՋԵՐՄԻ ԵՒ ՏԵՆԴԻՑ

Տոքթոր Ալլէի ջերմային հիւանդութեան, այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է դատնահամ և այգու կազմութիւն ամեն տեսակ Ֆիզիգական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ճախճախուտ վայրերու ջերմոտ կլիմայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնը և ազդեցիկ ստոյգ յատկութիւնը երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդիւնքը ստոյգ դիտութեամբն։ Այս Ֆիզիգական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անտեսանելի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերէն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդը, և յառաջ կը բերեն տեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և արեան թունաւորումն, որոց ալ անուններն առ. ուած է. ջերմն և սարսուռ (սրթմա), թաղուն ջերմ (սիցլի խումմա), պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն, մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնք կը պատահին այն տեղեր ուր մթնոլորտը ապականեալ և թունաւորեալ ի ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ ելնելով մաճահատ նիւթերով, կամ բաց տղմանոցներէ և ականներու ծակերէն ելած թունաւոր կազերով, որս մարդիկ կը ծծեն շնչառութեամբ։

Ալլէի ջերմի ու տենդից դեղն կը ջնջէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնը և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն ստուգապէս անվտանգ և անվնաս է և օգուտն ստոյգ, միայն թէ տրուած հրահանգից համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինասեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կասաւնից Նուպալոյ։ 581

Յ. ՍԵՐՈՎԲԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐՍԻԼԻԱ

Կ'ընդունին ամէն տեսակ արտածութեան եւ ներածութեան ապրանաց յանձնարարութիւններ որք կը գործադրուին շահաւէտ կերպով եւ նպաստաւոր պայմաններով. հասցէ O. Séropian & Cie Marseille. Հեռագրոց համար, Séropian Marseille. 1834

ՔԱՌՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿՆԵՐ

(ԼԱՍԹԻՔ ԳԱԼՕՇ)

....

Անգլիոյ Էտինպըրկ քաղաքի հռչակաւոր Նորթհ Պրիթիշ Րապըր և ընկերութեան գործարանին մէջ պատրաստուած։

Ցայտնի է թէ ժամանակէ մը ի վեր մայրաքաղաքիս մէջ ամենայեղ տեսակէն քառուչուէ մուճակներ կը վաճառուին, զորս ամեն ոք ստիպուած է գնել ձմռուան եղանակին վրայ հասնելուն պատճառաւ։ Այդ քառուչուէ մուճակներն եթէ գնով խիստ աժան լինին, խիստ յոռի տեսակէն լինելով մէկ քանի օրէն անգործածելի կը դառնան։

Անգլիոյ Նորթհ Պրիթիշ Րապըր և ընկերութեան գործարանն ոլխարհիս ամենէն գերազանցն է քառուչուէ մուճակներու պատրաստութեան համար։ Իւր արտադրութիւնք խիստ դիմացկուն են ու վայելուչ և բուն իսկ քառուչուէ շինուած։ Յաւակոն է այս գործարանի լաստիքներէն մէկ զոյգ միայն գնել փոխանակ միւս գործարաններու արտադրութենէն երկու զոյգ գնելու։ Այն ընդունելութիւնը զոր նոյն գործարանի քառուչուէ լաստիքները գտած են մայրաքաղաքիս մէջ, բաւական ապացոյց մ'է նոցա գերազանցութեան։ Այս լաստիքներու խարդախողներն երևան ելած լինելով հարկ է ուշադրութիւն ընել որ իւրաքանչիւր լաստիքի ներսի կողմը գտնուի առիւծի պատկեր մը և ներսի կողմն ալ կշիռ մը։ Եւ յիշեալ նշաններուն տակը «Էտինպըրկ» բառը գրուած լինի։

Այս լաստիքներ կը գտնուին ի Ղալաթիա Քարաքէօյ թիւ 5 Տիմոնեդի Նորիկոտէսի, ի Պոլիս Սուլթան Համամ թիւ 47 և 49 Սեդրաք Տէմիրճեանի վաճառատանց մէջ և բոլոր քառուչուէ լաստիք ծախողներու քով։ 2190

ՎԱՆ ՀՈՒԴԷՆԻ ՋՈՒՏ ՔԱՔԱՕՆ,

Ընդհանրապէս ճանչցուած է քաքաօներուն ամենէն ախորժահամն և լաւագոյնը։

Ի նկատ առնլով իւր ընտիր տեսակը, ՎԱՆ ՀՈՒԴԷՆԻ ՋՈՒՏ ՔԱՔԱՕՆ, թէպէտ ըստ երեւոյթին աւելի սուղ, իրօք աւելի աժան քան այսօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններ, այնպէս որ ՎԱՆ ՀՈՒԴԷՆԻ ՋՈՒՏ ՔԱՔԱՕԻ մէկ բաժակը՝ բաժակ մը թէյէ կամ խահուէէ աւելի չարժեր. այլ որովհետեւ այս քաքաօն դիւրամարսելի սննդարար և դիւրամարս ըմպելի մ'է, իւր ծախսն իրօք շատ աւելի նուազ է։

Կը գտնուի մեծ դեղավաճառաց, նպարավաճառաց և անուշարարաց քով, թիթեղեայ տուփերու մէջ ½, ¼ և ⅛ քիլոկրամ։ 1806

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՕՐԷԻՑ

Ժ. ԱԼԷՔԵԱՆ

ՄԱՏԱԿԱՐԱՐ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԾՈՎԱՅԻՆ ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ

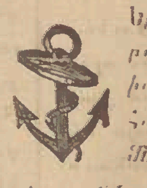

Երկու տարիէ ի վեր վաճառատունս փոխադրած եմ Նէնի Ճամիէն Պաշճէ Գաբու Ճէլալ պէյ խանի տակ թիւ 2 մթերանոցը։ Այս միջոցին մէջ վաճառատունս իւր դասակարգին մէջ առաջին կարգի եւ ամենաճոխ վաճառատուն մը ընելու համար ամեն ջանք եւ զոհողութիւն չեմ խնայած։ Դիմողք խիստ գոհ պիտի մնան վաճառոց մաքրութենէն եւ գներու չափաւորութենէն։ Կը գտնուի Գաղղիոյ, Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ հռչակաւոր տանց դեղօրայք, մեծ քանակութեամբ Լօնտոնի եւ Բելճիքայի սիւլֆաթ տը քինին, Նորվէկիոյ զուտ ձկան իւղ, Գաղղիական եւ Անգլիական պատրաստ դեղօրայք (Spècialitè), վիրաբուժաց համար քիմիական գործիքներ, որք իրենց տեսակին չտեսնուած բոլոր Պոլսոյ մէջ գտնուածներէ կը գերազանցեն, տիկիններու եւ կոշկանոցներու համար ալտը եղած գործիքներ եւ դեղեր, Քոնեաքի համեմատ տանց ընտրաներ, Պորտոյի եւ Մալակայի գինիներ, մեծ քանակութեամբ եւրոպական հանքային ջուրեր, ծծումներու համար նիքել եւ անթիմուան, վիրաբուժական քաւչուքի վերաբերեալ ամեն տեսակ գործիք, դեղարանաց մէջ գործածելի պիտոյք, պարսպ ջիլեր որք մեծ քանակութեամբ կը ծախուին, հականեխական (Anticeptique)ի մէթօտով պատրաստուած Լիսթէրի բամպակներ, եւ նոյն եայլն։

Ամեն կողմէ յանձնարարութիւնք կ'ընդունուին եւ ուղղակի կը ղրկուին։ Մեծ հոգ եւ խնամք կը տարուի հեռաւոր տեղեր երթալիք ապրանաց պնդելման, ինչպէս յաճախորդք փորձով տեսած են։

Վաճառատանս մէջ կը գտնուի Եւրոպայէն յատկապէս բերուած ծառոց պատուաստի համար պատրաստ խիւս (մաճուն) որ մեծ ծառայութիւն կ'ընծայէ պարտիզպանաց եւ պարտիզատիրաց։ 1669

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.

ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

SOUTH BRITISH AND NATIONAL ՍԱՈՒԹՀ ԲՐԻԹԻՇ ԷՆՏ ՆԷՅՇԸՆԸԼ

Ստորագրեալ դրամագլուխ	4,000,000	Անգլ. ոսկի
Պահեստի »	500,000	» »
1873էն ի վեր վճրլ. կորուստք	2,500,000	» »

GLASGOW & LONDON ԿԼԱՍԿՕՒ ԷՆՏ ԼԸՆՏԸՆ

Դրամագլուխ 300,000 Անգլիական ոսկի

Թուրքիոյ համար ընդհանուր գործակալք ՀՕՖՄԱՆ ԵՂԲԱՐՔ եւ ԸՆԿ.

(1880) Պոլիս, Սուլթան Համամ, Սպաւէ խան, թիւ 13, 14, 15

ՖՐԱՆՔՕ—ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԻՆՍԻՏԻՈՒԹ

ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	12,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Լօմէն Բարաբօր
» Լեւոնցոր գործակալ և քննիչ. Մ Նազարէթ Նազըճեան

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԳԼԽԱՒՈՐ ՔԱՂԱՔԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՔ

Տեարք Պալեօզեան և Պալըքճեան Զմիւռնիա. Գասպարեան և Տամլամայեան Ատանա. Գ. և Ս. Սեմեան Հալէպ. Բ. Շէրէֆէտտին և Տէրունեան Ատալիա և Սպարթա. Սիմէօն Տէյիրմէնճի օղլու Քօնեա, եւն եւն։

Ֆրանքօ-Հունգարական կենաց անանուն ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ։

Աւելորդ կը համարիմք ըսել թէ ամէն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իբր նախրական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր իրենի կինն և զաւակունքը, աղքատութեան սոսկալի ճիրաններէն հեռի պահելու համար ուստի արդոյ հասարակութեան լուրջ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հունգարական ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վճակահանութեան մասնաւոր տեսակներուն որ մէն մի տարի Պիւտաբէշթի մէջ ի ներկայութեան կայսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգլիական ոսկի շահելու պայմանաւ։

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն։ Ամեն լեզուէ յայտարարութիւնք ձրի կը տրուին։

Գոհութեամբ կը ծանուցանեմք յարգոյ հասարակութեան թէ, ընկերութեանս 1885 յունվար 1էն մինչ 1886 տարւոյն յունվար 1ի ընդհանուր գործողութեանց հաշուեցուցակին, (Հունգարական Աւստրիոյ-Հունգարական կառավարութեան տեսչութեան [illegible]) պահեստի գումարին վրայ 2 միլիոն ֆրանքի պատկառելի գումարի մը յաւելում գոյացած է, որով անցեալ տարւոյն 10 միլիոն պահեստի գումարը ներկային 12 միլիոն է։ 654

ԱՐԻՒՆԸ ԿԵԱՆՔ Է

ԱՐԵԱՆ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՈՒՄ Ի ՁԵՌՆ

ROB LECHAUXի, ԽՈՏԵՐՈՒ ՀԻԻԹՈՎ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԱԾ

Բուսական ազդու եւ անքաղդատելի մաքրիչ դեղ։

Գրչտոնի եւ կարմիր Սալսէպարէլլի խտացեալ փոշւոր նիւթերով

Բուսական արտադրութիւն, առանց սնդիկի, շոգիով կեդրոնացեալ մասնաւոր գործիքներու մէջ. ՌՈԲ ԼԸՇՕՆ, բոլոր երկաթախառն ջուրերէն եւ Մորիւ ձկան իւղէն աւելի ազդեցիկ, դիւրամարս եւ կուտայ տկար տղայոց եւ անարիւն կանանց, կը կազդուրէ ապաքինողներն եւ ծերունիները, կը զօրացնէ, կը վերանորոգէ արիւնը, եւ բնական կամ ստացական բոլոր անմաքրութիւնները ջնջելով շուտով կը բուժէ «Վէրքերը, եռքերը, մորթի հիւանդութիւնները, կարմուտ հացը, շնչարգելութիւնը, ճռզմծութիւնը, կամքին աւրուիլը» եւ այլն։

Կեղծիքներէն զգուշանալու համար ամեն շիշերու վրայ փնտռել ԻՒՆԻՕՆ ՏԷ ՖԱԲՐԻՔԱՆԻ երաշխաւորութեան կնիքն եւ այս ստորագրութիւնը

Lechaux

ՁՐԻԱԲԱՐ կը ղրկուի կարի հետաքրքրաշարժ տետրակ մը (35րդ տպագրութիւն) ՌՈԲ ԼԸՇՕԻ միջոցաւ ԱՐԵԱՆ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳՄԱՆ վրայ։

Պորտօ, դեղարան Մարիօ Լըշօ, Սէնթ-Քաթէրին փողոց, 164, Պորտօ։

Նոյն դեղատան մէջ. ԲՈՒԱՏ ԱՆՏԻ-ՏԱՐԴՈՒԷՕԶ ԼԸՇՕ Մորթի հիւանդութեանց բուժման համար։

Կ. Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղիքն են Քիւչիւքեան եղբարք, Բերա եւ Պոլիս. Քասաքեան, 13, Պաշճէ Գափու. Պ. Վլանտէրիանօ եւ ընկ. 14 Սուլթան Համամ. ի Բերա՝ Քանզուք եղբարք, Մեծ փողոց, 247. Ն. Թէոտորիտէս, Մեծ փողոց, 244. Լօժէն Տէլլասուտա, Մեծ փողոց, 318։ 1696

La Compagnie d'Assurences La Mannheim
ET
La Compagnie de Ré-Assurances de Mannheim

Ի ՄԱՆՀԱՅՄ

ԸՆԴԴԷՄ ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎՏԱՆԳԱՑ

Ամբողջ դրամագլուխ	12,500,000 ֆրանք
Պահեստի »	2,825,000 ֆրանք

Կ'ապահովագրուին գրամ, թանկագին մետաղ, արժէթուղթ, գոհարեղէն եւն առաւ ապրանքներ, որք յանձնուած են ամենազգի թղթատարական վարչութեանց կամ փոխադրութեան ընկերութեանց։

Վերոյիշեալ ապահովագրութիւնք կը կատարուին La Mannheim Cº d'Assurances et la Cie de Ré-Assurances de Mannheim ընկերութեանց կողմէ որք ի միասին ունին 30,500,000 Ֆրանք։

Կ'ապահովագրուին շոգենաւով, երկաթուղւով առագաստանաւով փոխադրուած ապրանքներ։

Գիները շատ չափաւոր են և պայմանները շատ ազատ։

Աւելի ընդարձակ տեղեկութեանց համար դիմել առ

Տ. ԼԸՊԷ ԵՒ ՎԻԳԴՈՐ ՈՐԴԻ

1132 Ընդհանուր Գործակատարք ի Կ. Պոլիս այս երկու Ընկերութեան

ՍԿՈԴԻ ՕՇԱՐԱԿ

(EMULSION SCOTT)

ՄՈՐԻՒ ՁԿԱՆ ՁՈՒՏ ԻՒՂ

Իբրեւ-ուղէտ ու լեղ և ստոյգ

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԿՈԴԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եորք

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորիւ ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիբօֆօսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոյլերը
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ծռզածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքները կը տանին զայն,

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։ Գործակատարք են Համմէր և Հիրշէլ, Պոլիս։ 1691

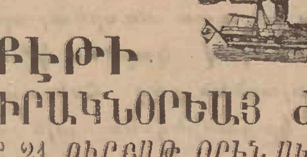

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ 1686

1888 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 21 ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՑՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

Վոսփորէն Էջնող շոգենաւներ

2 — Վանիքէ. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Գապաթ.
2 — Պէյք. Բաշապ. Չուպ. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյ. Գուզ.
2 — Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
2 — Եէնիմ. Մեզ. Պէօյիւք. Թար. Եէնիք. Ըմէն. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
2 45 Ր. Ա. Գավագ. Մեզպ. Պէօյտ. Թարպ. Պէյքօզ Բաշապ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Խուկ.
3 15 Գանտ. Արնվ. Չէնկէլ. Պէյլէրպ. Գուզկ. Պէշիք. Խուկ.
3 15 Եէնիմ. Մեզարպ. Պէօյիւքտէրէ Թարապ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթա. Պէշիք.
4 45 Եէնիմ. Մեզպ. Պէօյիւք. Թարպ. Եէնիք. Ըմէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիքթաշ
5 — Պէյքօզ. Բաշապ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Պէշիք.
6 — Եէնիմ. Մեզարպ. Պէօյիւքտ. Թար. Եէնիք. Ըմէն. Միրկ. Պօյաճ. Ր. Հիսար Պէպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պէշիքթաշ
7 — Միրկ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Արնվ. Չէնկ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Խուկ.
7 — Եէնիմ Մեզարպ, Պէօյիւք. Թարապ. Պէյք. Բաշապ. Եէնիք. Միրկ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտրլ. Արնավ. Չէնկէլ. Պէյլ. Օրթ. Գուզկ. Պէշիք. Խուկ.
8 30 Ա. Գավ. Մեզարպ. Պէյիւք. Թարապ. Եէնիք. Ըմէնիա Միրկէօն Ր. Հիսար Պէպէք. Արնվ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիք.
9 — Պէյքօզ. Թարպ. Պէյքօզ. Բաշպ. Չուպ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Խուկ.
10 — Մեզպ. Պէօյիւքտ. Թարպ. Եէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պէշիք.

Կամուրջէն Ելնող շոգենաւներ

3 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէօյք. Մեզպ. Եէնմ.
3 15 Գապաթ. Խուկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկէլք. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանլըճ. Միրկ. Եէնիք. Բաշապ. Պէյք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարպ. Եէնիմ.
3 30 Խուկ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլ. Չուպ. Բաշպ. Պէյքօզ
4 15 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Ըմէն. Եէնիք. Թարպ. Պէօյիւք. Մեզպ. Եէնիմ.
5 — Խուկ. Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. Ր. Հիսար Գանլ. Միրկ.
6 — Գապ. Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Պէյք. Թարպ. Պէօյ. Մեզարպ. Ր. և Ա. Գավագ
7 — Պէշիք. Խուկ. Գուզկունճ. Օրթաք. Պէյլէր. Չէնկէլ. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Միրկ. Եէնիք. Թարպ. Պէօյիւքտ.
8 30 Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկ. Եէն. Թար. Պէօյ. Մեզ.
9 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլպ. Չէնկ. Արնվ. Պէպէք
10 5 Գապ. Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վան. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպուգլը Բաշապ. Պէյք. Թար. Մեզ. Ր. և Ա. Գավագ.
10 15 Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Պօյաճ. Ըմէն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարպ. Եէնիմ.
11 — Պէշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պէպէք Ր. Հիսար Միրկէօն Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք. Մեզարպ. Եէնիմ.
11 — Գուզկ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Չուպ. Բաշապ. Պէյք.
11 30 Պէշիք. Գուզկ. Օրթ. Պէյլէր. Չէնկ. Վանք.
12 — Պէշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պէպէք